

Universitas Matthiae Belii

Ročník 17

september – október 2010

Číslo 1

Slávnostné otvorenie akademického roka 2010/2011 Aula Beliana, 16. september 2010

Prihovor rektorky UMB

Vážení hostia, kolegovia a študenti!

Koleso času na akademickej pôde sa krúti neuveriteľne rýchlo a vytrvalo sa opakuje. Opäť je tu začiatok akademického roka, už devätnásteho v novodobej histórii univerzity, 56-teho v histórii samostatného vysokého školstva a 61-vého na vysokoškolskom pracovisku v Banskej Bystrici. Dospeli sme, obhájili sme univerzitný status, ale akosi neostáva čas na vydychnutie, lebo noví študenti už prestupujú pred dverami. A vďaka pohybu v našej spoločnosti, ovládanej politickým kyvadlom a dôsledkami hospodárskej krízy, nie sme si istí, čo bude ďalej, aký rok nás to čaká.

Na jednej strane by sme mohli byť spokojní, veď predchádzajúci akademický rok môžeme hodnotiť ako úspešný. Vo všetkých troch stupňoch štúdiá sme kvalifikovali temer 6500 absolventov, do ich prvých ročníkov nastupuje 5100 nových študentov. Riešime domáce i zahraničné vedecké, vzdelávacie a mobilitné projekty za viac ako milión eur. Stále viac sa internacionalizujeme: vyše 280 našich študentov vycestovalo na 200 zahraničných vysokých škôl, učitelia univerzity uskutočnili vyše 660 zahraničných pobytov, na

univerzitu zavítalo 280 zahraničných návštev, na dlhodobé pôsobenie u nás sa zaviazalo 40 zahraničných profesorov a lektorov z jedenástich krajín Európy a Ameriky. Dosiahli sme opätovne kladný hospodársky výsledok, od minulého septembra sme uskutočnili 26 investičných akcií, rekonštrukcií a opráv za 2 milióny eur z dotačných, projektových a vlastných zdrojov, celkovo sme v 8 projektoch EÚ získali na roky 2010 – 2013 17,5 milióna €, čo je 15-krát viac ako za predchádzajúce štyri roky.

Všetky pozitívne výsledky dosahujeme s obrovským nasadením ľudských síl v ohromne dynamickom tempe, niekedy až na hranici našich možností. Každý z nás dúfa, ale akosi neverí, že konečne príde čas na pokojnú pedagogickú a vedeckú prácu, na tvorivé premýšľanie, na ocenenie kvality pred kvantitou, na zmysluplné činnosti podľa hodnotných priorít. To však v značnej miere závisí od toho, ako sa vyvíja, správa a aké je celé vysokoškolské prostredie.

Za uplynulých dvadsať rokov sa vysokoškolský a výskumný priestor rozvinul do nebyvanej šírky a v mnohých oblastiach dosahuje parametre, ktoré dosiaľ nikdy nemal. Počet vysokých škôl a fakúlt sa od roku 1989 strojnásobil. Dnes na nich študuje štvornásobné množstvo študentov, ktorých počet vzrástol zo 64 000 na súčasných

vyše 230 tisíc. Počet absolventov aj vďaka štruktúrovanému štúdiu, vyžadujúcemu dvojnásobný počet akademických úkonov, vzrástol sedemnásobne. Podiel domácich prostriedkov vložených do vedy a počet riešených projektov sa viac ako zdvojnásobil. Tento enormný výkon vysokoškolského systému zabezpečuje však len o tretinu vyšší počet interných vysokoškolských učiteľov, ktorých bolo v roku 1989 8 tisíc a dnes ich je 10 900. Systém s takým výkonom a zvýšením produktivity práce nemá v našej spoločnosti obdobu. Žiaľ, žiaden jej predstaviteľ si to doteraz nevšimol.

Prudký vývin vysokého školstva dlhodobo nebol nijako koncepčne riadený. Politické rozhodnutia za prvých dvanásť rokov boli venované výlučne zriaďovaniu nových vysokých škôl, príp. drobným organizačným opatreniam. Zrejme sa predpokladalo, že vysoké školy sa budú riadiť samy v podmienkach voľného trhu. To pochopiteľne aj robili, ale za neexistencie systémových rámcových pravidiel. Vysoká škola, ktorá mala aspoň trochu podni-

katéfského ducha, využila pre svoj rozvoj a získanie financií všetky existujúce možnosti. Často aj tie, ktoré nie celkom zodpovedajú akademickým normám a zvyklostiam. Pokusom osedlať tohto cválajúceho koňa bol v roku 2002 zákon o vysokých školách, ktorý je asi práve z tohto dôvodu aj podľa hodnotiteľov Európskej asociácie univerzít najdetailnejším v celej Európe a s najvyššou mierou zasahovania štátnej administratívy do akademických slobôd.

O tom, že nebol prijatý na základe jasne premyslenej koncepcie rozvoja vysokého školstva, a že dodnes takáto koncepcia vysokoškolská politika nejestvuje, svedčí aj viacero faktov. Prvým je devätnásť noviel tohto zákona. Medzi nimi sú aj ustanovenia pôvodnému zákonu protikladné, alebo reprezentujúce úzke skupinové záujmy. Do roku 2008 sa len minimálne dotýkal súkromných vysokých škôl. Tie to pochopteľne podnikateľsky využili a dnes majú 17% študentov. Vďaka aktívnym krokom ministerstva, ktoré nespravodlivým delením prostriedkov a účelovými kritériami akreditácie tlačí niektoré verejné vysoké školy k zníženiu počtu študentov, bolo vlni skoro 40% novoprijatých študentov prvých ročníkov na súkromných vysokých školách.

Do tohto extenzívneho a neregulovaného vývoja vtrhli dve vážne skutočnosti – bolonský proces a európske peniaze. Bolonský proces, okrem určite pozitívnej internacionalizácie, priniesol nové pravidlá, ktoré boli nariadené príkazom, bez možnosti postupnosti a výberu, kde sú vhodné a bez toho, aby systém k nim dozrel. Priniesol aj voľný prístup pobočkám zahraničných vysokých škôl, dôraz na výkon, súťaž, evalúácie rôzneho druhu a neustály prisun nových európskych úloh. Do rezortu vysokých škôl sa postupne

dostáva viac ako 1 miliarda eur v európskych projektoch. To sú prostriedky, ktoré doteraz nikdy neboli a ani sa už nezopakujú. Preto nielen pomáhajú, ale aj deformujú vysokoškolský priestor, lebo mnohým stoja aj za účelové podmienky a zákulisné hry.

V poslednom období sa ministerstvo školstva mnohonásobne pokúšalo uchopiť onoho extenzívneho cválajúceho koňa za chvost prostredníctvom rôznych opatrení, napr. komplexnej akreditácie a pokusu o diferenciaciu škôl, systémom garantovania každého študijného programu iným garantom, prostredníctvom metodiky rozdeľovania štátneho rozpočtu, sprisnenia podmienok vymenúvacieho konania a pod. Žiaľ, smutné je, že sú plné aj účelových a kvantitatívnych pseudokritérií, podľa ktorých sa rozhoduje o bytí či nebytí univerzity a všetky sú vnášané do autonómneho akademického priestoru zvonku.

Pod rúskom trhového priestoru sa heslom dňa stala súťaž vraj podľa kvality. Nepoznám taký rezort v našej spoločnosti, ktorý by bol tak ovládaný pseudosúťažami a hodnotiacimi kritériami. Vári môže spravodlivo vo vede súťažiť všeobecná univerzita, ktorá „obsluhuje“ desaťtisíce študentov s úzko špecializovanou vysokou školou, ktorá sa vedecky a pedagogicky venuje len vybranému odboru, s úzko špecializovaným výskumným ústavom, ktorý iba bádá, alebo dnes dokonca aj so špecializovaným výrobným podnikom? Čo je to za súťaž, ak sa najprv účelovo rozdelia peniaze

na výskum jednej skupiny odborov, napr. 40% a druhej 10% a potom sa vysoké školy financujú podľa toho, koľko prostriedkov na výskum získali, alebo sa im podľa tohto pomeru z ministerstva rozdelia miesta doktorandov a počet doktorandov sa stane hodnotiacim kritériom s takou istou váhou. Či snáď to je súťaž, ak 70% členov pracovnej skupiny akreditačnej komisie, ktorá rozhoduje o všetkých programoch daného študijného odboru na Slovensku, je z jednej univerzity?

Hodnotenie vysokých škôl založené prevažne na kritériách technických, lekárskeho alebo prírodovedných odborov sa stalo národným až medzinárodným športom. Dnes temer každý, od medzinárodných asociácií, ministerstva, súkromnej organizácie, samovzanej agentúry až po jednotlivcov si osobuje právo zostavovať rebríčky a vyhodnocovať mediálne podľa sebou zvolených kritérií prácu vysokých škôl bez toho, že by ju vôbec videl. To všetko je sprevádzané rýchlym verejným odsúdením bez možnosti dovolať sa nápravy.

Čím to je, že vysoké školy, ktoré by mali byť koncentrátom poznania, etickým regulátorom spoločnosti a uznania hodnými inštitúciami sa stali hračkou, do ktorej si každý môže kopnúť? Ako je vôbec možné, že v demokratickom štáte parlament prijme účelovú úpravu navrhnutú jedným poslancom, ktorú odmietli a zargumentovali reprezentácie vysokých škôl, že minister nemusí akceptovať ich uznesenia pri stanovovaní rozhodujúcich kritérií, že médiá určujú, čo je plagiat? Je zníženie vážnosti akademickej pôdy naozaj len chyba vlády, politikov a doby, alebo sme si aj sami na vine?

Kým odpoviem, tak to trochu zhrniem: Vysoké školy robia viac a produktívnejšie ako predtým, ale množstvo úloh, ktoré kajú na rôznych úrovniach riešiť a stále v kratšom čase, sa neustále zvyšuje, ešte stále však stúpa aj ich pedagogický a vedecký výkon,

sú enormne zaťažené byrokratickými požiadavkami administratívy, absurdnými kontrolnými mechanizmami, neakademickými činnosťami, a to všetko osobitne spoločenskovedne orientované univerzity v ťažkých ekonomických podmienkach. A keďže je zrejme, že popisovaný vývoj už nemôže dlho pokračovať, ale nie je jasné, čo bude s vysokými školami v budúcnosti a ktoré kritérium sa zajtra zmení, zvyšujú sa v akademickej obci pocity neistoty. Kladieme si otázku, čo vlastne štát prioritne od nás chce. Máme byť podnikateľskými subjektmi, aby sa o nás nemusel starať, alebo akademickými inštitúciami zaručujúcimi istú intelektuálnu, vedeckú a mravnú kvalitu spoločnosti?

Osobne vidím tri dôvody, ktorými samotná akademická obec prispela k súčasnému stavu a v nich je skrytá aj odpoveď ako po-

stupovať ďalej – správanie sa akademickej obce v konkurenčnom boji, rezignácia na vlastnú akademickú autonómiu a upustenie od akademických pravidiel a etiky.

Extenzívny rozvoj a trhové prostredie vždy nesie so sebou konkurenčný boj o študenta a o peniaze. Zvlášť pri spomínaných pseudokritériách spôsobuje neschopnosť akademickej obce zomknúť sa a postupovať spoločne v rozhodujúcich chvíľach. Na úrovni Slovenska a rôznych republikových orgánov a reprezentácií sa to darí len občas, akoby sa strácala odvaha odhaliť a pomenovať nekalé praktiky, nespravodlivé preferovanie, stúpa nechut' ku konsenzu, ktorý znamená, že každý musí trochu ustúpiť. Niektoré javy sú viditeľné aj na úrovni univerzity. V konkurencii v budúcnosti existujú len ten, kto je silný a súdržný ako celok, ak nikto vnútri nepodráža iných, ale spolupracuje, ak niekto dočasne pomôže, ale potom platia spravodlivé pravidlá, ak nikto nežije na úkor spolupracovníkov, ale všetci sú si v time vzájomne užitoční.

V akademickej obci, ktorá akosi vždy inklinovala k pomoci inému, sa vyvinul aj jav, ktorý v iných rezortoch pravdepodobne nemá obdobu. Ide o aktívnu podporu konkurencie bez ohľadu na ohrozenie, ktoré z toho pre vlastnú inštitúciu vyplýva. Mohlo by pri málo zmenenom počte učiteľov dôjsť k takému enormnému rastu škôl a študentov, keby učители neodovzdávali, alebo dokonca nepredávali svoje know-how vyprodukované za prostriedky vlastnej

sme projekt EÚ na zavedenie systému kvality, ktorého cieľom je získanie certifikátu kvality ako budúcej marketingovej výhody. Odborný tím tohto projektu v spolupráci s každým pracoviskom nám pomôže analyzovať našu prácu a zavedené postupy, znižovať zaťaženie a hľadať lepšie riešenia. Vyzývam všetky pracoviská k zapojeniu do tohto projektu, aby naše autonómne sebariadenie bolo aj skutočne dobrým a racionálnym.

Na autonómiu má právo ten, kto je schopný sa sám neustále zlepšovať. To sa týka nielen inštitúcie, ale aj každého učiteľa, výskumníka a odborného zamestnanca. Zvyšovanie kvality našej každodennej práce vedie len cez naše ďalšie vzdelávanie, aj keď máme niekedy tendencie si myslieť, že už žiadne nepotrebuje. Problémy, s ktorými sa študenti a kolegovia obracajú na vedenie univerzity, často svedčia o tom, že máme medzery vo vysokoškolskej didaktike, v spôsoboch hodnotenia, v ovládaní akademického informačného systému, v sebareflexii, v znalosti našej legislatívy a pod. Musíme preto začať zavádzať univerzitný systém vzdelávania zamestnancov. Na rozbehnutie máme k dispozícii z ďalšieho európskeho projektu 400 tisíc eur na refundácie miezd všetkých, ktorí sa budú vzdelávať v pracovnom čase. To nám nielen pomôže sa zlepšiť, ale čím viac zamestnancov fakulty sa bude vzdelávať, tým viac sa zvýši jej rozpočet na mzdy. Ak to plne využijeme, nemusíme sa báť ani možného znížovania štátnej dotácie.

Pod tlakom množstva práce a študentov dochádza aj k ústupu od akademických pravidiel a etiky, od tých drobných, ako je spravodlivé zaobchádzanie s každým študentom, alebo vzájomné správanie vo vedeckých komunitách, až po prejavy plagiátorstva. Kto si nás bude vážiť, ak si nevážime sami seba? Aj preto, ale aj pre ochranu univerzity, jej duševného vlastníctva a prestíže sme sa rozhodli predložiť na verejnú diskusiu etický kódex zamestnanca našej univerzity, podľa ktorého sa chceme v budúcnosti správať. Prosím všetkých, aby sa do nej zapojili.

Vážení hostia, kolegovia a študenti!

Aj keď sa nám súčasná doba nezdá práve najľahšia a najjednoduchšia, nemusíme sa jej obávať. Naša univerzita vydržala aj ťažšie chvíle, keď práve s oporou o akademické pravidlá a dobré medziľudské vzťahy, s oporou o spoluprácu a zodpovednosť zvládla náročné problémy. Preto môžeme veriť, že akademický rok, ktorý je pred nami, bude za aktívneho príspevku každého z nás aspoň taký úspešný ako ten predchádzajúci. K tomu želim všetkým zamestnancom a študentom mnoho zdravia, šťastia a elánu a všetkým našim spolupracovníkom, aby spolupráca s univerzitou bola pre nich vždy prínosom.

Týmto považujem nový akademický rok za otvorený.

alma mater niekedy i kompletne inej škole? Mohol by kmeňový pracovník Orange-u pracovať na plný úväzok v T-mobile, sem-tam byť na jednom, sem-tam na druhom pracovisku, nikde neodviesť plný výkon, všade brať zákonné výhody, odovzdávať konkurencii informácie a skúsenosti? Asi by ho vyhodili, alebo odsúdili za priemyselnú špiónáž. A my nenájdeme ani odvahu verejne odsúdiť takéto konanie. Dôvodíme, že máme malé platy, ale privyrobíť sa dá aj u nás iným, menej ohrozujúcim spôsobom.

Konkurencia sa ešte vyostří. Do štyroch rokov klesne populačný ročník 19-ročných na približne 60 000. Dnes prijímame na vysoké školy ročne 50 000 študentov a počet novo prijímaných zatiaľ každoročne stále rastie. V januári začne plynúť druhé trojročné obdobie pre budúcu akreditáciu, preto sa obraciam na všetkých, ktorých sa to týka, a na odborné kolektívy našej univerzity, aby predišli tomu, že ich člen po trojročnom stopercentnom pôsobení na dvoch pracoviskách, zoberie svoje výstupy, dá ich k dispozícii inej univerzite a ohrozi akreditáciu a študentov svojho odboru. Lojalita je v tomto prípade obranou vlastnej budúcnosti.

Nemenej vážna je postupná rezignácia akademickej obce na akademickú autonómiu, podľa ktorej sa vysoká škola riadi sama a vedecká komunita odboru určuje, čo je v ňom prejavom kvality. Aby vysoké školy prežili, začali sa vedecké komunity orientovať podľa existujúcich metodík a kritérií, a tak začíname jednoducho produkovať to, za čo je viac peňazí. Ale je to práve samotná vedecká komunita odboru, ktorá musí formulovať a neustále obhajovať pravidlá vedeckej práce a verejne voči decíznej sfére a akreditačnej komisii zdôvodňovať normy, ktoré stanovujú jej kvalitu. Ak to napriek situácii nebudeme robiť, budeme sa musieť riadiť vždy podľa noriem iných odborov. Raz tých, ktoré sú práve populárne, raz tých, z ktorých sú meniaci sa predstavitelia rezortu.

Skutočná autonómia však závisí od stáleho udržiavania a prehodnocovania kvality všetkých procesov, ktoré na univerzite prebiehajú od riadiacich, cez odborné až po organizačné a servisné. To je zasa úlohou manažmentu všetkých úrovní a každého zamestnanca, aby sme mali rozumné predpisy, dokázali robiť za taký istý čas efektívnejšie, aby sme neplytvali silami a nerobili na každej fakulte to, čo za pár minút za nás centrálné urobí dobrý softvér. Získali

PREHLAD OCENENENÝCH ZAMESTNANCOV, ABSOLVENTOV A ŠTUDENTOV UMB

Cena rektorky v oblasti vedecko-pedagogickej a v oblasti umenia za rok 2009

Kategória Prírodné a technické vedy

autorský kolektív:

RNDr. Pavol Kráľ, PhD.

Ing. Mária Kanderová, PhD.

Ing. Alena Kaščáková, PhD.

RNDr. Gabriela Nedelová, PhD.

RNDr. Veronika Valenčáková, PhD.

za elektronickú vysokoškolskú učebnicu *Viacrozmerné štatistické metódy so zameraním na riešenie problémov ekonomickej praxe*

Kategória Spoločenské vedy a teológia

prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc.

za dvojjazykovú vedeckú monografiu *Sociolingvistickej aspekty elektronicky podmienenej komunikácie/ Sociolinguistic aspects of electronically determined communication*

doc. PhDr. Elena Baranová, mim. prof.

za súbor prác *Découvrir et pratiquer LE SLOVAQUE* = Spoznajte a naučte sa SLOVENČINU, *Forum 2, En français 1 – 4*

Kategória Ekonomické vedy

autorský kolektív:

Ing. Peter Krištofik, PhD.

doc. Ing. Zuzana Šuranová, PhD.

RNDr. Darina Saxunová, PhD.

za vysokoškolskú učebnicu *Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS*

Kategória Umenie

PaedDr. Slavomíra Očenášová-Štrbová, PhD.

za súbor prác:

- publikácia *Igor Rumanský*
- publikácia *Svetlá Igora Rumanského*
- dokumentárny film o prof. Igorovi Rumanskom, akad. maliarovi *Dobro ako princíp svetla a pravdy*
- rozhlasové umelecké pásmo *Maliar Igor Rumanský*

Ocenenia pre pedagogických zamestnancov, nepedagogických zamestnancov, absolventov a študentov

ZLATÁ MEDAILA

prof. PhDr. Eva Langsteinová, CSc.

- za významný prínos pre rozvoj hudobnej edukácie v celoslovenskom rozmere
- za rozvoj študijných programov všetkých stupňov
- za celoživotnú vedeckovýskumnú a publikačnú činnosť v oblasti hudobnej výchovy

prof. Mgr. Belo Felix, PhD. – pri príležitosti jeho životného jubilea

- za významný rozvoj odboru didaktika hudobnej výchovy
- za celoživotnú organizátorskú, publikačnú a popularizačnú činnosť v oblasti hudobnej edukácie

prof. dr. Gerhard Banse – 5-násobný hostujúci profesor

- za mimoriadny prínos v realizácii medzinárodných vedeckých projektov
- za publikačnú činnosť a za rozvoj širokej medzinárodnej spolupráce v odbore etika

doc. RNDr. Rastislav Baník, CSc.

- za významný prínos pre rozvoj štúdia a vedeckovýskumnej činnosti v oblasti teórie vyučovania fyziky

doc. PhDr. Elena Baranová, mim. prof. – pri príležitosti jej životného jubilea

- za rozvoj medzinárodných projektov, vedeckého výskumu a publikačnej činnosti v oblasti didaktiky francúzskeho jazyka v domacom aj medzinárodnom kontexte

STRIEBORNÁ MEDAILA

doc. Ing. Jana Marasová, PhD.

- za významný prínos pre tvorbu a udržateľný rozvoj spoločných študijných programov a rozvoj a garantovanie frankofónneho štúdia v odboroch Ekonomickej fakulty UMB

prof. dr. Ing. Miroslav Svítek, PhD.

- za rozvoj, budovanie a garantovanie nosných študijných programov v odbore informatika

prof. Dr. phil. habil. Wolfgang Schulze

- za výrazný prínos pre rozvoj katedry germanistiky a jej medzinárodných vzťahov a za mimoriadne výsledky a úspechy vo vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti v odbore všeobecná a porovnávacía lingvistika

doc. Ing. Ján Králik, CSc.

- za rozvoj a budovanie Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, za rozvoj študijných programov a vedeckých projektov v odbore politológia a verejná politika a verejná správa

Ing. Ružena Fraňová

- za dlhoročný významný prínos pre rozvoj efektívneho ekonomického a finančného riadenia fakulty a univerzity

Mgr. Anita Murgašová

- za dlhoročný prínos pre rozvoj medzinárodných vzťahov a spolupráce so Slovákmi žijúcimi v zahraničí

Bc. Eva Rusnáková – pri príležitosti jej životného jubilea

- za dlhoročnú kvalitnú prácu vo viacerých administratívnych pozíciách na bývalej Pedagogickej fakulte, osobitne však na referáte pre vedu a doktorandské štúdium na FHV UMB

Mgr. Anna Pasiarová

- za dlhoročnú kvalitnú prácu na viacerých administratívnych pozíciách na bývalej Pedagogickej fakulte, osobitne však na študijnom oddelení FHV UMB, komunikatívnosť so študentmi a práce odborov na fakulte

PaedDr. Juraj Sanitra – absolvent Pedagogickej fakulty, tréner reprezentácie SR v biatlone

- za dlhoročné šírenie dobrého mena Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na športových podujatiach medzinárodného významu, na svetových univerziádach a olympijských hrách

BRONZOVÁ MEDAILA

PaedDr. Mária Rošteková, PhD.

- za osobnú angažovanosť a zodpovedný prístup pri príprave spoločných frankofónnych študijných programov v odbore medzinárodné vzťahy

PhDr. Ľudmila Homolová

- za významný prínos pre rozvoj a informatizáciu Univerzitnej knižnice UMB, za získanie rozvojových projektov a budovanie databáz

Mgr. Pavol Hurajt – absolvent Fakulty humanitných vied UMB

- za šírenie dobrého mena Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na športových podujatiach medzinárodného významu, osobitne za bronzovú medailu na Zimných olympijských hrách Vancouver 2010

MIMORIADNA CENA REKTORKY

Dominik Škubák – študent Fakulty humanitných vied UMB

- za záchranu života mladého futbalistu Martina Válovčana

Marcel Páleš – študent Pedagogickej fakulty UMB

- za výraznú prezentáciu univerzity, za vydanie románu "Keď slnko nezapadá", za prvé miesto v celoslovenskej literárnej súťaži a za umiestnenie vo finálnej dvanástke najlepších prác vydavateľstva IKAR za rok 2009

JUBILUJÚCE OSOBNOSTI UNIVERZITY

Historik v prúde času

Dr. h. c. prof. PhDr. Július Alberty, CSc. sa narodil 19. augusta 1925 vo Vyšnej Pokoradzi. V roku 1935 začal študovať na gymnáziu v Rimavskej Sobote. Politické udalosti na jeseň 1938 ho prinútili prejsť na gymnázium v Tisovci, kde v roku 1943 zmaturoval. V tom istom roku sa zapísal ako študent na Filozofickú fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave, odbor história – filozofia a francúzsky jazyk. Jeho štúdium prerušilo Slovenské národné povstanie, ktorého sa aktívne zúčastnil. Dnes je jeden z mála žijúcich priamych účastníkov Zjazdu slovenských vysokoškolákov v povstaleckej Banskej Bystrici 18. októbra 1944. Po skončení vojny dokončil vysokoškolské štúdium v roku 1948 na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Svoju dlhoročnú pedagogickú dráhu začal prof. Július Alberty v Lučenci (1947 – 1951), potom učil na Pedagogickom gymnáziu v Banskej Bystrici (1951 – 1953), pôsobil ako riaditeľ Jedenásť-ročnej strednej školy v Brezne a od začiatku roka 1954 pracoval vo funkcii krajského školského inšpektora v Stredoslovenskom kraji. Stál pri zrode Vyššej pedagogickej školy (VPŠ) v Banskej Bystrici, na ktorej začal externe učiť v školskom roku 1954/1955 a interným pracovníkom tejto vysokoškolskej prípravky učiteľov sa stal 1. októbra 1955.

Na VPŠ v Banskej Bystrici pôsobil najprv vo funkcii prodekanu pre štúdium a od 1. februára 1957 bol jej dekanom. Po pretransformovaní školy na pedagogický inštitút (PI) bol od januára do septembra 1964 jeho riaditeľom a po zlúčení s martinickým PI stal sa prvým dekanom novozriadenej Pedagogickej fakulty (PdF) od 1. septembra 1964. Po dvojnásobnom zvolení Vedeckou radou vykonával túto funkciu až do odvolania 30. septembra 1970.

V druhej polovici 60. rokov sa naplno rozvinula pedagogická, organizačná, vedeckovýskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť prof. J. Albertyho. Bola však násilne prerušená normalizačným obdobím. Za svoje postoje, činnosť a názory v obrodných rokoch bol prof. J. Alberty odvolaný z funkcie dekana PdF a priradený na Ústav pre regionálny výskum (ÚRV) pri Pedagogickej fakulte. Zakázali mu učiť a publikovať. 31. augusta ho prepustili aj z ÚRV ako nespôsobilého učiť a pracovať na vysokej škole! Štyri mesiace bol nezamestnaný. Potom ho prijali do zamestnania v Oblastnej galérii v Banskej Bystrici ako technicko-hospodárskeho pracovníka. Nastalo najťažšie obdobie jeho života, ktoré trvalo skoro 20 rokov. 1. septembra 1990 sa prof. J. Alberty vrátil na Katedru histórie Pedagogickej fakulty,

ktorý pomohol po 18 rokoch obnoviť. Pracuje tu dnes prakticky dodnes ako emeritný profesor.

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť prof. J. Albertyho je veľmi bohatá a rôznorodá. Jeho prvá práca vyšla už v roku 1948 pod názvom *Gemer a revolučné roky meruôsme* a zatiaľ posledná *Historik v prúde času* v roku 2009. Medzitým je však 61 rokov záslužnej vedeckovýskumnej, publikačnej a kultúrno-osvetovej práce. Za toto obdobie napísal a publikoval 28 monografií a knižných publikácií, 7 vysokoškolských učebníc a učebných textov, 235 vedeckých štúdií a odborných statí, stovky článkov v novinách a časopisoch, stovky recenzií, posudkov, oponentúr, mal desiatky vystúpení na domácich a zahraničných vedeckých konferenciách.

Prof. Július Alberty patrí k zakladateľom modernej regionálnej historickej vedy na Slovensku a na strednom Slovensku mu v tomto zmysle patrí prioritné miesto. V roku 1967 založil najprv Vlastivedný ústav a neskoršie Ústav pre regionálne dejiny pri PdF v Banskej Bystrici ako prvé pracovisko svojho druhu na Slovensku. Existuje dodnes pod názvom Ústav vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici.

Činnosť prof. J. Albertyho v rôznych akademických, vedeckých, pedagogických, kultúrnych, osvetových, vzdelávacích organizáciách a inštitúciách vo vedúcich a riadiacich funkciách presahuje vymedzený priestor tohto príspevku. Je nositeľom viacerých vyznamenaní a ocenení: Za vynikajúcu prácu (1969), čestný doktorát Doctor honoris causa Ostravskej univerzity v Ostrave (1999), čestný doktorát UMB v Banskej Bystrici (2003), má Veľkú zlatú medailu UMB, Cenu primátora mesta B. Bystrice, Cenu literárneho fondu, viaceré uznanie od miest a obcí: Brezno, Kláštor pod Znievom, Očová, Metodického centra v Prešove, Učiteľského ústavu v Ostrihome atď.

Dielo Dr. h. c. prof. PhDr. Júliusa Albertyho, CSc., jeho vedeckovýskumná, publikačná, editorská, redaktorská, oponentská, kultúrno-osvetová, ale predovšetkým výchovno-vzdelávacia pedagogická činnosť, ktorú si on cení najvyššie (za tie roky vypochoval stovky učiteľov dejepisu, historikov, múzejných, kultúrno-osvetových pracovníkov), hovoria samy za seba. Je nesporné, že patrí k najvýznamnejším slovenským historikom po roku 1945 a v oblasti výučby dejepisu, regionálnej histórie, spracovania hospodárskych dejín, priemyselných podnikov a závodov, jeho dielo a osobnosť presahujú hranice a rámec Slovenska.

Prof. PhDr. Karol Fremal, CSc.
Katedra histórie FHV UMB

Cesta zbormajstrova

(venované 60. narodeninám prof. PaedDr. Milana Pazúrika, CSc.)

Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc. – vysokoškolský pedagóg, výrazný reprezentant a propagátor zborového umenia na Slovensku. Pravidelný organizátor, predseda prípravného výboru, umelecký riaditeľ medzinárodne etablovaných podujatí (CANTUS CHORALIS SLOVACA, AKADEMICKÁ BANSKÁ BYSTRICA) a letných dirigentských kurzov. Na svojom, vyše tridsaťpäťročnom pôsobisku, Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici sa špecializuje predovšetkým na oblasť zborového spevu a dirigovania zboru. Garant študijného programu školské hudobné súbory (Bc., Mgr.). Odborný poradca pre FIMU (Festival International de Musique Universitaire – Medzinárodný festival univerzitnej hudby) pre strednú Európu a krajiny V4. Umelecký vedúci a dirigent Univerzitného speváckeho zboru MLADOSŤ.

Curriculum vitae

Narodil sa 26. júla 1950 v Banskej Bystrici ako starší z dvoch chlapcov. Po získaní základného vzdelania maturoval roku 1968 na Strednej všeobecnovzdelávacej škole (SVŠ) v Kremnici. Dva roky pracoval na Ľudovej škole umenia v Žarnovici ako učiteľ klavírnej hry a viedol spevácku skupinu. V rokoch 1970 – 1974 študoval na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici učiteľstvo pre 1. – 5. ročník ZDŠ – hudobná výchova. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia zostal pracovať na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici – funkčným zaradením asistent, odborný asistent (od r. 1977), docent (1997 – 2007) a univerzitný profesor (od r. 2007). V roku 1987 absolvoval študijný pobyt na Hudobno-pedagogickom inštitúte v Kyjeve u profesora Avdejevského a docenta Bolgarského a v roku 1993 na Wysszej pedagogickej škole v Bydgoszczy u profesora Matczaka.

V roku 1989 na Pedagogickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe obhájil kandidátsku dizertačnú prácu a v roku 1997 pred Vedeckou radou Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici sa habilitoval za docenta. Dekrét vysokoškolského profesora prevzal z rúk prezidenta Českej republiky Václava Klausea.

Na katedre hudobnej výchovy zastával funkciu tajomníka (1985 – 1992), zástupcu vedúceho katedry (1999) a vedúceho katedry (2005 – 2009).

Cesta zbormajstrova

Názov a podtitul príspevku o prof. Milanovi Pazúrikovi sme si prepožičali z rovnomennej publikácie Oldřicha Hilmeru „Cesta sbormistrova“. Publikácie, ktorú prof. M. Pazúrik rád bráva do svojich rúk, a tak „doslova a do písma“ naplnia ono známe Musica magistra vitae! I v zborovom speve. Prvopočiatky jeho formujúceho sa vzťahu k hudbe siahajú do obdobia stredoškolských štúdií na SVŠ v Kremnici,

kde ho formovali osobnosti slovenského kultúrneho života ako Bohuš Jelínek (riadiť LŠU), Margita Rakovská (učiteľka klavírnej hry), Ladislav Havlín, Miroslav Mešťan, ale aj Boris Banáry, ktorý ho zasväcoval do tajov hry na organe v kostole sv. Kataríny v Kremnici. Výrazným motívujúcim a inšpirujúcim impulzom pri usmerňovaní a rozhodovaní v budúcom profesijnom živote boli časté rozhovory a stretnutia s Dr. Jozefom Tvrdoňom.

Štúdium na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici podporilo jeho zámer venovať sa hudbe, a to najmä vokálno-zborovej. Bola to predovšetkým práca v speváckom zbere, ktorá naplňala jeho postupne rastúce sebavedomie, túžobnosť venovať sa tejto výsostne kolektívnej práci i v budúcnosti. Po skončení učiteľskej prípravy sa stal členom speváckeho zboru Hron a v roku 1978 aktívnym členom Speváckeho zboru slovenských učiteľov (SZSU). Po prevzatí ženského speváckeho zboru Mladosť (1979) sa natrvalo a definitívne rozhodlo o jeho odbornej profilácii. Vážnosť zbormajstrovského postu, umelecké vedenie domáceho vokálneho telesu (dnes Univerzitného speváckeho zboru Mladosť) patria v jeho živote ku chvíľam najvzácnejším! Miesto v srdci „vždy patrilo“ zborovému spevu a aktivitám s ním spojených. Jubilant ich naplňal mierou vrchovitou, s poctivým a svedomitým podielom aktívnej spolupráce s doc. PhDr. Tiborom Sedlickým, CSc. Ich neustále pracovné i priateľské kontakty vinúce sa rokmi spolupráce ho naplňali vzácnym fluidom porozumenia, ktoré vyúsťovalo do výrazných momentov v oblasti zborového diania i v celoslovenskom kontexte (*K dejinám zborového spevu na Slovensku 6* – formou bibliografického slovníka sprehľadňuje festivaly, súťaže, prehliadky a slávnosti zborového spevu na Slovensku. Banská Bystrica : UMB, 2003). Ďalšími paralelnými aktivitami v tomto smere bolo organizovanie a odborná garan-

cia dirigentských kurzov, cyklických diaľkových školení zbormajstrov, spoločných stretnutí v odborných porotách na etablovaných zborovo-speváckych podujatiach na Slovensku a rôznorodých námetov pri organizovaní sympózií o zborovom speve Cantus Choralis Slovaca, (9. ročník – v medzinárodnom kontexte – sa organizuje v októbrom termíne 2010).

Milan Pazúrik úspešné dirigentské aktivity (vo funkcii umeleckého vedúceho a dirigenta) realizuje prostredníctvom vokálnych zoskupení – od roku 1983 s komorným, v súčasnosti Speváckym zborom mesta Brezna, od roku 1985 spoluprácou s komorným ženským vokálnym telesom, v roku 1990 pretransformovaným na miesňaný spevácky zbor Collegium Cantus.

V oblasti zborového spevu sa jeho pôsobenie výrazne zameriava na umeleckú a organizátorskú činnosť. Je zakladateľom festivalov: Horehronských slávností zborového spevu v Brezne, Festivalu speváckych zborov Matice slovenskej v Banskej Bystrici, adventných stretnutí akademických speváckych zborov, pokračovateľom tradície Festivalu Viliama Figúša Bystrého v Banskej Bystrici. Je predsedom predstaviteľstva Speváckeho zboru slovenských učiteľov pri Dome SZSU v Trenčianskych Tepliciach, pravidelným organizátorom letných dirigentských kurzov (v spolupráci s Maticou slovenskou, Národným osvetovým centrom a Univerzitou Mateja Bela). Je členom odborných porôt na domácich a medzinárodných súťažiach a festivaloch a lektor dirigentských školení. Je členom predstaviteľstva Asociácie speváckych zborov Slovenska. Ako dlhoročnému spolupracovníkovi Národného osvetového centra v Bratislave bola mu v roku 2000 udelená Pocta generálneho riaditeľa NOC.

PaedDr. Marianna Kološtová, PhD.
KHV PF UMB

Za doc. PhDr. Milošom Štillom, CSc. (27. november 1929 – 4. august 2010)

V prvých augustových dňoch tohto roku pracovníkov Katedry histórie Fakulty humanitných vied a Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zasiahla smutná správa. Vo veku nedožitých 81 rokov zomrel prvý dekan Fakulty humanitných vied UMB v Banskej Bystrici doc. PhDr. Miloš Štilla, CSc. Narodil sa 27. novembra 1929 v Banskej Štiavnici. Detstvo a mladosť strávil v rodisku svojich rodičov v Kláštore pod Znievom, kam sa rodina presťahovala v roku 1938. Toto mestečko, jeho blízke okolie a región Turca sa stali v živote, v štúdiu, ale najmä vo vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti doc. M. Štilla významným a rozhodujúcim faktorom.

Gymnázium v Kláštore pod Znievom, na ktorom študoval a maturoval (1950) sa stalo dôležitou etapou v jeho živote. Počas gymnaziálnych štúdií sa stal organizátorom a predsedom *Samovzdelávacieho krúžku Martina Čulena*. Riadil a usmerňoval jeho činnosť v oblasti prvých pokusov o samostatnú vedeckovýskumnú činnosť v histórii, literatúre, filozofii, estetike a umení jeho členov.

V roku 1954 skončil Pedagogickú fakultu Slovenskej univerzity a v roku 1958 aj Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave s aprobáciou história – filozofia. Na tejto fakulte získal akademický titul PhDr. (1969) a o rok neskôršie obhájil kandidátsku dizertačnú prácu *Slovenské národné hnutie v druhej polovici 19. storočia*. Už počas vysokoškolského štúdia sa začala jeho publikačná činnosť v rôznych novinách a časopisoch z oblasti histórie, vlastivedy, pedagogiky, literatúry, osvetu a kultúry.

Po krátkom pôsobení v pedagogickom procese na strednej škole (1958 – 1960) sa stal šéfredaktorom Stredoslovenského vydavateľstva v Banskej Bystrici. Spolu s prof. J. Albertym bol iniciátorom vzniku edície *Náš kraj*, ktorú viedol v rokoch 1962 – 1968. Za ten čas zredigoval, vydal a bol zodpovedným redaktorom (editorom) 76 knižných titulov regionálnej histórie, monografií miest a obcí, zborníkov a vlastivedných publikácií. Opätovne spolu s prof. J. Albertym bol pri vzniku a redigovaní *Historického zborníka kraja* (1963 – 1970), na ktorý potom nadviazali zborníky Múzea SNP a Stredoslovenského múzea *Stredné Slovensko*, ktoré vychádzajú doteraz. Doc. M. Štilla sa zaslúžil aj o vznik Ústavu pre regionálne dejiny, neskôr Ústavu pre regionálny výskum (ÚRV) pri PdF v Banskej Bystrici. Vtedy ešte netušil, že práve ÚRV sa stane v prvých normalizačných rokoch jeho prechodnou stanicou po prepustení z katedry histórie a že od roku 1990 bude jeho riaditeľom.

Takmer po desaťročnom pôsobení v Stredoslovenskom vydavateľstve M. Štilla prijal ponuku vtedajšieho dekana PdF v Banskej Bystrici a vedúceho katedry histórie prof. J. Albertyho stať sa vysokoškolským učiteľom od 1. januára 1969. Jeho účinkovanie na tejto katedre a vysokej škole netrvalo dlho. Po previerkach ho za činnosť, názory a postoje v demokratizačnom procese po-

čas 60. rokov z fakulty a ÚRV prepustili, zakázali mu učiť a publikovať. Po dlhých peripetiách pri hľadaní nového prijateľného zaradenia zamestnal sa v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici (1973 – 1980), kde sa mohol venovať výskumu protifašistického odboja a SNP a jeho bibliografickému spracovaniu. Oveľa vyhovujúcejšie pracovisko vzhľadom na jeho vzdelanie, zameranie, odbornosť predstavovalo Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici, kde sa stal vedúcim oddelenia nových a najnovších dejín (1981 – 1990).

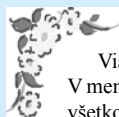
Po páde totalitného režimu sa od 1. februára 1990 stal riaditeľom Vedeckovýskumného ústavu regionalistiky na PdF v Banskej Bystrici. Od roku 1991 začal znovu prednášať na katedre histórie národné dejiny 18. a 19. storočia. Súčasne ho zvolili do funkcie prodekana pre vedeckovýskumnú činnosť a neskôr túto funkciu vykonával aj na Fakulte humanitných a prírodných vied UMB. Po jej rozdelení na FHV a FPV sa stal už ako docent prvým dekanom Fakulty humanitných vied UMB v Banskej Bystrici vo funkčnom období 1995 – 1998. Po skončení funkčného obdobia učil ešte jeden rok na Katedre histórie FHV UMB. Od roku 2000 žil na dôchodku v Banskej Bystrici.

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť doc. M. Štilla je veľmi bohatá a tematicky rôznorodá. Prvý článok uverejnil v časopise *Kultúrny život* v roku 1951. Prvú vedeckú štúdiu *Z kultúrnej histórie Znieva* publikoval vo *Vlastivednom zborníku Považia* v roku 1962. V tom istom roku vyšla aj prvá monografia pod názvom *Nedopovedané slová* s podtitulom *Literárno-historická monografia*. V rokoch 1951 až 2000 doc. Miloš Štilla publikoval 12 monografií, 17 kolektívnych knižných publikácií, 30 pôvodných vedeckých štúdií, vyše 300 odborných populárno-náučných článkov, z toho 70 recenzií a kritik, 41 úvah a esejí, 44 bibliografií významných osobností.

Život, práca a dielo doc. PhDr. Miloša Štilla, jeho vedeckovýskumná, publikačná, editorská, redaktorská, oponentská, kultúrno-osvetová, muzeálna, ale aj výchovno-vzdelávacia, pedagogická činnosť bola ocenená radom vyznamenaní a ocenení. Pri príležitosti osláv 100. výročia Znievskeho gymnázia Rada MNV v Kláštore pod Znievom mu udelila *Čestné občianstvo obce* (1969). Za celoživotnú prácu a mimoriadne prínos k rozvoju školstva a vzdelanosti v Slovenskej republike mu Ministerstvo školstva SR udelilo *Veľkú medailu svätého Gorazda* (1997), za prácu pri vzniku a rozvoji Univerzity Mateja Bela mu rektor udelil najvyššie vyznamenanie UMB *Zlatú medailu* (1998). *Veľkú medailu* UMB dostal pri príležitosti 45. výročia vysokoškolského vzdelávania v Banskej Bystrici (1999).

Česť jeho pamiatke !

Prof. PhDr. Karol Fremal, CSc.
Katedra histórie FHV UMB

NAŠI JUBILANTI

Viacerí zamestnanci univerzity oslávajú v období mesiacov **september – október 2010** významné životné jubileum. V mene všetkých zamestnancov, študentov a priateľov univerzity im srdečne blahoželáme a do ďalších rokov prajeme všetko najlepšie, veľa pevného zdravia, šťastia a spokojnosti v osobnom i profesionálnom živote.

Redakčná rada

doc. Ing. Eugen Valach, CSc.
Oľga Kováčová
Mária Laššáková
Milada Pozníčková
Mária Almássonová
prof. Ing. Juraj Nemec, CSc.
Ing. Iveta Nagyová, PhD.
prof. RNDr. Jaroslav Mazúrek, CSc.

Zlata Hegyiová
Mária Kapustová
prof. Ing. Helena Kuvíková, PhD.
PhDr. Mária Sirotiaková
JUDr. Mária Kováčiková
Valéria Štulrajterová
Zuzana Hríbková
PaedDr. Eubica Gerová, PhD.

BLAHOŽELÁME!

Dňa 28. júna 2010 vymenoval prezident SR Ivan Gašparovič
do funkcie rektorky Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

prof. PhDr. Beatu Kosovú, CSc.

na ďalšie štvorročné obdobie s účinnosťou od 21. novembra 2010.

BLAHOŽELÁME!

Dňa 28. júna 2010 prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval
nových vysokoškolských profesorov.

Vymenovanie dekrétov si z jeho rúk medzi inými prevzali aj títo učitelia UMB:

- **prof. PhDr. Bronislava Kasáčová, CSc.** v odbore *pedagogika*,
- **prof. PaedDr. Anna Hudecová, PhD.** v odbore *pedagogika*,
- **prof. PhDr. Soňa Kariková, PhD.** v odbore *pedagogika*,
- **prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.** v odbore *etika*.

BLAHOŽELÁME!

Začiatkom októbra 2010 udelila Kremenčúská
štátna univerzita
Michaila Ostrogradského v Ukrajine

prof. PhDr. Beate Kosovej, CSc.

čestný titul
Doctor honoris causa

ZO ŽIVOTA REKTORÁTU

UMB na veľtrhu vzdelávania AKADÉMIA 2010

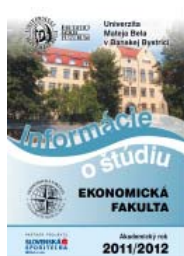
V dňoch 5. – 7. októbra 2010 sa zástupcovia Rektorátu a fakúlt UMB zúčastnili na 14. ročníku veľtrhu vzdelávania AKADÉMIA 2010 v Bratislave, ktorý sa konal pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Eugena Jurzycu. Účasť univerzity na veľtrhu, grafickú prípravu a tlač informačných a propagačných materiálov zabezpečil referát marketingovej komunikácie UMB. Cieľom účasti na veľtrhu bola prezentácia možností štúdia na šiestich fakultách UMB v akademickom roku 2011/2012 a poskytovanie informácií pre potenciálnych uchádzačov o štúdium na UMB – najmä študentov stredných škôl a ich výchovných poradcov. O mimoriadnom

záujme o štúdium na UMB svedčí aj cca 8 tisíc rozdанных informačných materiálov.

Touto cestou chceme poďakovať *Nadácii Slovenskej sporiteľne* za finančnú podporu tohto projektu a tlačiarňu *BRATIA SABOVCI, s. r. o.*, *Zvolen* za včasné dodanie pôsobivých farebných informačných materiálov, ktoré zaujali nielen študentov a výchovných poradcov, ale aj iných vystavovateľov prítomných na veľtrhu.

Mgr. Simona Štepanovicová
referát marketingovej komunikácie UMB

Médiá o nás...

Dátum	Periodikum	Príspevok	Obsah
26.06.2010	Ľudové noviny	Letná športová olympiáda v Banskej Bystrici	MC UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov usporiadalo I. ročník Letnej športovej olympiády. Súťažili kolektívy zo Srbska, Maďarska, Rumunska a Ukrajiny.
29.06.2010	TASR	Prezident: Funkcia rektora je pre pedagóga vrcholom uznania jeho kvalít	Dňa 28. júna 2010 vymenoval prezident SR Ivan Gašparovič do funkcie rektora kandidátov na rektora 8 vysokých škôl. Za rektora UMB v BB bola vymenovaná Beata Kosová.
02.07.2010	Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov	Chcem letieť ku hviezdám...	5. ročník výtvarnej súťaže žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí na tému Chcem letieť ku hviezdám. Organizátori: MC UMB, KVT PF UMB a ŠVK BB.
01.08.2010	Radničné noviny mesta BB	Úspešný ekoprojekt prináša výsledky	Študentom UMB sa prostredníctvom ekologického projektu EnviroFuture podarilo získať finančné prostriedky na pomoc pri zavedení separovaného zberu na pôde UMB.
01.08.2010	Radničné noviny mesta BB	Speváci priviezli zo Sankt Peterburgu Zlatý diplom a Pohár Petra Veľkého	Úspešné vystúpenie USZ Mladost v dňoch 14. – 22. júna 2010 na svetovom súťažnom festivale zborového spevu GRAND PRIX Sankt Peterburg o Pohár Petra Veľkého.
01.08.2010	Hlas ľudu	2. Detská univerzita	MC UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov zorganizovalo 2. Detskú univerzitu pre žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí v termíne 18. – 27.07.2010 v Tatranských Matliaroch a v BB.
01.08.2010	Naše snahy	Letná škola ľudových remesiel	O letnej aktivite Metodického centra UMB pre Slovákov žijúcich v zahraničí a zahraničných študentov, ktorou bola Letná škola ľudových remesiel. 22. – 28.07.2010.
01.08.2010	Rovina	Z Vysokých Tatier do Belehradu	Z denníkových záznamov učiteľky SJ v Boľovciach uverejnených v mesačníku Rovina: opisuje priebeh, dojmy a zážitky zo Školy v prírode pre žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským v zahraničí v Tatr. Matliaroch 13. – 26.06.2010.

15.08.2010	www.sport.pravda.sk	Letný biatlon: Na záver bronz pre slovenskú štafetu	Bronzová medaila pre slovenských reprezentantov (Janka Gereková, Matej Kazár – absolventi UMB) v pretekoch miešaných štafiet na ME v letnom biatlone v Osrblí.
23.09.2010	Atlas Sk - internetové noviny	Letný biatlon – MS: V miešaných štafetách bronz pre Slovensko	Bronzová medaila na MS v letnom biatlone si v poľských Dusznikách vybojovalo slovenské kvarteto: Jana Gereková, Ľubomíra Kalinová, Matej Kazár a Dušan Šimočko. Všetci reprezentanti sú absolventmi FHV UMB.
25.09.2010	www.sport.joj.sk	Letný biatlon plný vzácných kovov	Mimoriadny úspech slovenských športovcov na 15. MS v letnom biatlone v poľských Dusznikách. Medzi víťazmi boli aj absolventi UMB: Dušan Šimočko, Matej Kazár, Janka Gereková, Ľubomíra Kalinová.
27.09.2010	Webnoviny	Letný biatlon: Slováci s historickým úspechom	Slovenskí biatlonisti si na MS v poľských Dusznikách vybojovali 5 medailí: 2 zlaté, 1 striebornú a 2 bronzové. Medzi reprezentantmi boli aj absolventi FHV UMB.
01.10.2010	Radničné noviny mesta BB	Študenti UMB sa správne trafili	Projektový tím EnviroFuture (študenti UMB) odštartoval v Deň Zeme zber uzáverov plastových fľaš. Vybieralo sa 8000 plastových vrchnáčikov, z ktorých boli vyrobené mozaiky v spolupráci so študentmi Akadémie umení BB.
01.10.2010	Radničné noviny mesta BB	„Moja Banská Bystrica“ Kniha láka k histórii a tradíciám mladých Bystričanov	Slávnostné uvedenie knihy autorky Slavomíry Očenášovej v rámci osláv 755. výročia udelenia mestských privilégií mestu Banská Bystrica. Autorka spolu s primátorom mesta Ivanom Saktorom ju venovali žiakom základných škôl.
06.10.2010	TASR	Otvorili výstavu o urýchľovači častíc umiestnenom pri Ženeve	V Múzeu SNP v BB otvorili putovnú multimediálnu výstavu Slovenská cesta do mikrokozmu. Výstava je organizovaná aj v spolupráci s Katedrou fyziky FPV UMB.

Ing. Marián Lihan, referát marketingovej komunikácie R UMB

VEDA NA UNIVERZITE

VEDECKÁ KAVIAREŇ

Vážení čitatelia,

na základe podnetu Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky v Bratislave sa vedenie UMB rozhodlo vstúpiť do projektu Veda v centre pravidelným organizovaním **vedeckých kaviarní** (1-krát mesačne), zameraných na popularizáciu vedy, techniky a umenia. Program vedeckej kaviarne je určený širšej odbornej i laickej verejnosti. Vstup na jednotlivé podujatia, ktoré budú vopred oznámené prostredníctvom plagátov a internetu, je zadarmo. Vedecké kaviarne sa budú uskutočňovať v priestoroch Rektorátu UMB.

Veríme, že sa Vám naša iniciatíva zapáči a stane sa trvalou súčasťou univerzitného a kultúrno-spoločenského života v meste Banská Bystrica a okolí.

Prof. RNDr. Roman Nedela, DrSc., prorektor pre vedu a výskum UMB

Publikácia *Banický stav nech je velebený* z pera riaditeľky Ústavu vedy a výskumu UMB

V rámci programu tohtoročného 6. ročníka už tradičného podujatia *Náckova Štiavnica* uskutočnilo sa 23. apríla 2010 slávnostné uvedenie publikácie *Banický stav nech je velebený*, ktorej autorkou je štiavnická rodáčka doc. PhDr. Jolana Darulová, CSc., rod. Gáfriková, riaditeľka Ústavu vedy a výskumu UMB. Po krátkom predstavení publikácie autorkou, bola táto knižná novinka alebo ďalšia kniha o banskoštiavnických anekdotách a humorných rozprávaniach slávnostne uvedená medzi čitateľov tradičným banickým spôsobom, poklepom banickým

„fokošom“, ktoré vykonal Jozef Osvald, najvýznamnejší interpret štiavnického Nácka.

Publikácia má 151 strán rozdelených do dvoch kapitol. Prvá kapitola, ktorá má názov *Prejavy identity baníkov z okolia Banskej Štiavnice v ľudovej próze a baníckych zvykoch*, obsahuje krátku retrospektívu zvykov a obyčají štiavnických baníkov a študentov Baníckej a lesníckej akadémie od najstarších čias po súčasnosť. Ťažiskovou kapitolou je druhá kapitola s názvom *Ľudová próza*, ktorá má tri podkapitoly. Prvé dve podkapitoly s názvami *Spomienkové rozprávania*, *rozprávania zo života* a *Vtipy, anekdoty a humoristické rozprávania o Nácovi*, obsahujú figliarske a huncútske príbehy zo štiavnického prostredia v interpretácii zamestnancov Rudných baní, n. p., závod Banská Štiavnica, ako aj občanov príľahlých obcí, s použitím prvkov štiavnického dialektu. Tretia podkapitola s názvom *Ukážky z baníckej estrády* obsahuje texty niektorých vystúpení z verejných estrád, usporiadaných v Banskej Štiavnici v priebehu šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov 20. stor., zameraných na vtedy aktuálne problémy s ironickým nadsadením verejného prania aj na konkrétne osoby.

Publikácia, ktorú vydal Ústav vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici, je doplnená viacerými dobovými i súčasnými fotografiami. Vhodne dopĺňa doteraz vydané publikácie, zamerané na oživenie a udržiavanie duchovného dedičstva Banskej Štiavnice ako najstaršieho banského mesta na Slovensku. K nim patria aj posledne vydané publikácie pracovníka nášho ústavu

doc. Ing. Ivana Herčku, CSc. *Banická a lesnícka akadémia slovom a obrazom* (2008) a *Stručné dejiny Baníckej a lesníckej akadémie* (2009).

PaedDr. Pavel Hronček, PhD., ÚVV UMB

Obr. 1. Titulná strana publikácie

Obr. 2. Autorka a J. Osvald pri poklepaní publikácie baníckym fokošom

Obr. 3. Autorke blahoželá k vydaniu publikácie predseda Banskostiavnicko-hodrušského baníckeho spolku Ing. Richard Kaňa

Rodová rovnosť a rovnosť príležitostí aj na UMB Projekt „GENDERA“

„Výskum nemôže naplniť svoj potenciál, pokiaľ nebude čerpať z talentu celej populácie, a pokiaľ ženy a muži nebudú môcť rovnocenne využívať príležitosti, ktoré ponúka.“ Athena SWAN – Charter for Women in Science, 2005

Ústav vedy a výskumu UMB (ÚVV UMB) – Inštitút sociálnych a humanitných štúdií zapojil univerzitu do riešenia medzinárodného projektu 7. rámcového programu GENDERA (Gender Debate in the European Research Area). V projekte funguje ako partner, doba realizácie projektu je tri roky (2009 – 2011). Projektom prináša na pôdu univerzity tému rodovej rovnosti a problematiku postavenia žien vo vedeckej a akademickej sfére.

Projekt GENDERA najmä spája a diskutuje o skúsenostiach z praktickej realizácie rodovej rovnosti vo výskumných organizáciách štátnych a súkromných, výskumno-vzdelávacích inštitúciách (univerzity) a tiež v neziskových organizáciách s hlavným cieľom *napomáhať v implementácii rodovej rovnováhy (gender balance) vo vede a vytvárať priaznivé prostredie pre integráciu rodovej dimenzie vo vede naprieč celou Európou*. Do projektu je okrem UMB zapojených 8 výskumných organizácií súkromného a verejného sektora z viacerých európskych krajín – Maďarska

(koordinátor projektu), Španielska, Grécka, Slovinska, Rakúska, Nemecka, Talianska a z Izraela.

Hlavnými úlohami projektu sú nasledovné špecifické výstupy:

- Zozbierať, systematizovať a analyzovať skúsenosti v prístupoch a aktivitách rodovej rovnosti v rôznych výskumných inštitúciách.
- Najlepšie skúsenosti – praktiky identifikovať a prerozklávať so zodpovednými osobami na národnej i európskej úrovni.
- Vytvoriť web stránku projektu, príručku a formulovať odporúčania.
- Uskutočniť viacero stretnutí na Slovensku a v zahraničí (workshopy, okrúhle stoly, konferencie), o ktorých bude včas informovať stránka projektu.
- Hlavnou aktivitou ÚVV UMB je vytvorenie celoslovenskej personálnej platformy pre riešenie problematiky rodovej rovnosti vo výskume a vývoji (expertnej skupiny), primárnou úlohou ktorej je najmä zostaviť celoslovenský akčný plán špecializovaný na túto problematiku.

Viac informácií na oficiálnej stránke projektu www.gendera.eu

Vytvorenie a prvé stretnutie expertnej skupiny rodovej rovnosti vo výskume a vývoji pre Slovenskú republiku

V rámci projektu GENDERA má Ústav vedy a výskumu UMB za úlohu vytvoriť celoslovenskú personálnu platformu na riešenie problematiky rodovej rovnosti vo výskume a vývoji (expertnej skupiny), ktorej primárnou úlohou je zostaviť najmä celoslovenský akčný plán špecializovaný na túto problematiku.

Výber členov a členiek bol realizovaný v predchádzajúcich mesiacoch buď na základe doterajších skúseností s problematikou alebo v spojení s vedeckovýskumným akademickým prostredím, ktorého sa úloha bezprostredne týka. Toto členstvo je čestné a ÚVV UMB potreboval získať osobný súhlas každej z členiek.

Prvé stretnutie sa uskutočnilo 10. mája 2010 v priestoroch Ústavu etnológie SAV v Bratislave s cieľom oboznámiť členky s projektom, jeho cieľmi, aktivitami a plánovanými výstupmi, hlavne s poslaním expertnej skupiny a jej miestom v štruktúre projektu. Členky projektu GENDERA z Univerzity Mateja Bela

v Banskej Bystrici predniesli niekoľko prezentácií (predstavenie projektu – Alexandra Bitušíková; poslanie a ciele expertnej pracovnej skupiny – Jolana Darulová a Katarína Košťalová; prvé výsledky projektu – K. Beňová a všeobecné poznatky o situácii žien vo vede v SR a EÚ – A. Bitušíková).

Hlavné ciele expertnej pracovnej skupiny projektu:

- aktívne sa podieľať na príprave národného akčného plánu o rodovej rovnosti vo vede a výskume (2. polovica 2011)
- aktívne sa podieľať na príprave národnej konferencie (2. polovica r. 2011)
- zúčastňovať sa na medzinárodných aktivitách projektu (Roundtable 18. 5. 2010 v Bratislave, GENDERA konferencia v Stuttgarte v r. 2012)
- pôsobiť ako „agentky zmeny“ na jednotlivých pracoviskách, v národných komisiách a radách týkajúcich sa rozvoja

vedy a výskumu na Slovensku a oblasti rodovej rovnosti.

V súčasnosti má expertná skupina 11 členiek (žien, pretože sa zatiaľ nepodarilo zapojiť žiadneho muža). Členky pochádzajú z rôzneho prostredia (univerzity, SAV, sociálne a technické vedy), zapojené sú aj dve výskumné neziskové organizácie zaoberajúce sa rodovou rovnosťou.

Viac na www.uvv.umb.sk alebo www.gendera.eu.

Projekt UGA: „Rodová štruktúra a uplatňovanie rovnosti príležitostí v univerzitnom prostredí (na príklade Univerzity Mateja Bela 2010 – 2012)“

Ústav vedy a výskumu UMB – Inštitút sociálnych a humanitných štúdií je partnerom medzinárodného projektu 7RP s názvom **GENDERA** (Gender Debate in the European Research Area; viac na www.gendera.eu). Ide v ňom predovšetkým o výmenu skúseností medzi jednotlivými krajinami v oblasti uplatňovania rodovej rovnosti vo výskume. Keďže na Slovensku celkovo je výskum realizovaný a situovaný prevažne do prostredia vysokého školstva, je to téma vysoko aktuálna aj pre Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici. V stručnosti ide najmä o problém nedostatočného zastúpenia žien v rozhodovacích pozíciách a funkciách všeobecne, problém zosúladenia akademickej kariéry s materstvom, menšie zastúpenie docentiek a profesoriek, prefeminizovanosť v určitých typoch odborov (napr. humanitné a sociálne vedy) a nedostatok žien v typicky „mužských“ odboroch, napr. technického zamerania atď. To všetko sú dôsledky tzv. rodových stereotypov, ktoré sú silne prítomné aj v našej spoločnosti a pripisujú ženám a mužom také charakteristiky, ktoré často obmedzujú kvalitu života jednotlivcov, v tomto prípade ich akademickú kariéru. Zo zahraničia, ale už aj z prostredia slovenských univerzít máme k dispozícii výskumy a štatistické ukazovatele, ktoré popísané problémy potvrdzujú a na základe nich je možné prijať opatrenia danú situáciu pomôcť zlepšovať.

Z tohto dôvodu sa na Ústave vedy a výskumu UMB v budúcich dvoch rokoch bude riešiť výskumný projekt s názvom **„Rodová štruktúra a uplatňovanie rovnosti príležitostí v univerzitnom prostredí (na príklade Univerzity Mateja Bela 2010 – 2012)“**, ktorý je pre UMB pilotný a má za cieľ jednak naštartovať

riešenie rodovej rovnosti vôbec a jednak odhaliť aktuálnu situáciu na univerzite. Výskum bude: 1) sledovať zamestnaneckú štruktúru z rodovej perspektívy a súčasne štruktúru študujúcich žien a mužov na univerzite, výsledkom čoho budú prvé rodové štatistiky univerzity a vytvorený základ pre databázu týchto štatistik; 2) bude sledovať pozíciu študentov a študentiek III. stupňa štúdia ako preukázaného prelomového obdobia v akademickej kariére žien a mužov, a to prostredníctvom výskumu ich názorov a skúseností. Výsledkom výskumného projektu bude komplexná rodová analýza UMB, ktorá je základom akýchkoľvek ďalších krokov v tejto oblasti.

Kým zo zahraničia poznáme množstvo podporných programov pre ženy vedkyne a mladých vedcov, programov pre zosúladenie rodinného a pracovného života (napr. práca na čiastkový úväzok; flexibilný čas; teleworking; zariadenia pre deti v mieste pracoviska, predĺženie grantu v prípade materskej/rodičovskej dovolenky, granty pre ženy na návrat do vedeckého života, hradenie opatrovateľky dieťaťa zo strany zamestnávateľa ap.). Bežne realizované sú aj vyrovnávacie opatrenia pre rovnaké zastúpenie mužov a žien (kvóty, menovanie profesoriek, menovanie žien do funkcií vedeckovýskumných pracovísk ap.). Na Slovensku sa podobné aktivity uplatňujú len veľmi ojedinele. Univerzita so svojimi charakteristikami je prostredím, ktoré vytvára dobré predpoklady byť pre iné inštitúcie príkladom. Podpora riešenia tohto projektu zo strany univerzity je veľmi dobrým signálom do budúcnosti pre udomácnenie sa tejto témy aj na pôde Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Medzinárodný okrúhly stôl „Gender and Research Funding“ sa uskutočnil v Bratislave

Prvou z udalostí v rámci projektu GENDERA organizovanou Ústavom vedy a výskumu UMB bol medzinárodný okrúhly stôl s názvom „Gender and Research Funding“, ktorý sa konal v Bratislave 18. mája 2010. Okrúhleho stola sa zúčastnilo 55 účastníkov z ôsmich krajín a rôznych výskumných inštitúcií a organizácií. Ústrednou témou akcie bolo financovanie výskumu, resp. problematika opatrení rodovej rovnosti a praktiky ne/používané fundingovými organizáciami.

Dvanásť speakerov z európskych inštitúcií (EK, COST), národných fundingových organizácií, výskumných organizácií a ženských asociácií prezentovalo zaujímavé a inšpirujúce praktiky používané a zamerané na presadzovanie rodovej rovnosti vo financovaní výskumu a pri vyhodnocovaní výskumných projektov.

Viac na www.gendera.eu.

Mgr. Kamila Beňová
Ústav vedy a výskumu UMB

Doktorandské štúdium vo svetle najnovších európskych trendov

V dňoch 17. – 18. júna 2010 sa vo Varšave konal bolonský seminár na tému *Doktorandské štúdiá v európskom vzdelávacom priestore*. Na seminári sa zúčastnili aj zástupcovia Univerzity Mateja Bela, Alexandra Bitušiková a Vladimír Bíloveský. Seminára sa zúčastnilo vyše 130 účastníkov zo 16 krajín.

Program pokrýval široké spektrum tém: od európskych trendov vo vývoji doktorandského štúdia až po prípadové štúdie z jednotlivých štátov. Na seminári sa znova prejavila veľká diverzita prístupov k organizácii doktorandského štúdia.

Doktorandskému štúdiu sa v posledných piatich rokoch venuje veľká pozornosť v mnohých európskych vzdelávacích inštitúciách, asociáciách a hlavne na jednotlivých univerzitách. Po rokoch bolonských reforiem na prvom a druhom stupni vysokoškolského štúdia prišiel rad aj na reformu doktorandského štúdia. Téma sa venujú stovky prieskumov, výskumov, projektov aj odborných štúdií a publikácií. Mnohé z týchto aktivít zastrešuje najväčšia členská asociácia európskych univerzít – European University Association (EUA), ktorej členom je aj UMB a jej podorganizácia Council for Doctoral Education (EUA-CDE). Na základe dlhodobého sledovania vývoja doktorandského štúdia v Európe a výmeny skúseností medzi rôznymi univerzitami možno vývojové trendy zhrnúť do niekoľkých zásadných bodov, ktoré boli prezentované aj vo Varšave:

1. Najväčší rozmach zažíva zakladanie tzv. **doktorandských alebo výskumných škôl** (doctoral/ graduate/ research schools), ktoré môžu mať rôzne modely. Ich základom je zastrešenie doktorandského štúdia pod osobitnú štruktúru so samostatným vedením v rámci univerzity – môže ísť o všetky programy v jednej doktorandskej škole alebo o niekoľko špecializovaných doktorandských škôl (buď podľa príbuzných disciplín alebo tém, napr. doktorandská škola o klimatických zmenách). Cieľom je zvýšiť kritickú masu študentov, podporovať tímovú prácu, interdisciplinárny a medzinárodný výskum, prepojenie starších a mladých vedcov, podpora rozvoja iných, aj nevedeckých zručností (napr. projektový manažment, fundraising, komunikácia, prezentačné schopnosti a pod.). Časy doktorandského štúdia, keď doktorand pracoval osamotený na nejakej vedeckej téme sú už vo väčšine krajín Európy preč. Potenciál mladých vedcov – doktorandov je obrovský a je potrebné a pre univerzitu výhodné, ak doktorandi pracujú v širších vedeckých kolektívoch na parciálnych úlohách. Podľa prieskumov v Európe okolo 70 % univerzít má aspoň jednu doktorandskú školu a tento trend má každý rok zvyšujúcu sa tendenciu.
2. **Doktorandské štúdium sa zásadne odlišuje od prvých dvoch stupňov štúdia**, pretože jeho základom je a musí ostať **originálny výskum**. Každý doktorand na svete pracuje na inej téme, čo robí doktorandskú prácu špecifickou, a preto nie je možné ju posudzovať a organizovať ako bakalárske a magisterské štúdium.

Aj keď tzv. učebná časť doktorandského štúdia je už na mnohých univerzitách pravidlom, je len podpornou časťou k výskumu a nemala by zahŕňať množstvo povinných prednášok, ale ponúkať dostatočný počet a škálu voliteľných kurzov, seminárov a pod., z ktorých si každý doktorand vyberie to, čo je pre jeho/jej osobný rast najdôležitejšie. **Kredity v doktorandskom štúdiu nie sú povinné** a mnohé krajiny a univerzity ich v treťom stupni vôbec nepoužívajú, dokonca vidíme trend upúšťania od kreditov aj tam, kde ich mali zavedené. Hlavným argumentom je, že výskum sa nedá merať kreditmi. Okrem toho mnohé krajiny používajú rôzne druhy kreditov (nielen ECTS), preto ani pri mobilite nie je možné kredity zmysluplne použiť.

3. Veľká pozornosť sa venuje zvýšeniu **úrovne školenia** ako jednej z ciest k zlepšeniu kvality štúdia. Nie každý výborný vedec a pedagóg je aj výborným školiteľom. Mnohé inštitúcie zavádzajú povinné **“trainingy” pre školiteľov** (najmä začínajúcich), kde si školitelia – starší a mladší – vymieňajú skúsenosti a tým sa učia predchádzať problémom. Je zaradzajúce, ako málo školiteľov ovláda základné predpisy a regulácie týkajúce sa doktorandského štúdia. Jednou z dobrých praktík na mnohých univerzitách je aj kontrakt, ktorý každý doktorand, školiteľ aj inštitúcia podpíše pred začatím doktorandského štúdia. Tu sú jasne vymedzené práva aj povinnosti každej strany.
4. **Medzinárodná spolupráca, spoločné doktorandské programy a mobility** doktorandov sú ďalšou veľkou témou. Európska komisia sa snaží o čo najväčšiu mobilitu doktorandov – každý z nich by mal časť štúdia stráviť v zahraničí, čo však stále naráža na finančné aj iné prekážky.
5. Kľúčovými slovami doktorandského štúdia v Európe ostávajú: **diverzita, autonómia, flexibilita a čo najmenej regulatív**. Inak povedané, zachovajme diverzitu rôznych prístupov k doktorandskému štúdiu, nechajme univerzitám možnosť smerovať a rozvíjať doktorandské štúdium podľa ich interných stratégií a zameraní, buďme flexibilní pri organizácii štúdia a nesnažme sa ho zabetónovať do nepriepustných pravidiel a príkazov. Ak tak urobíme, zničíme aj posledné zvyšky kreativity, zvedavosti, entuziazmu a vedeckého hľadania, bez ktorých veda nemôže ísť ďalej.

Naznačené trendy sú len zlomkom z toho, čo sa na európskych univerzitách v doktorandskom štúdiu deje. Neraz sa tieto reformy prirovnávajú k “minirevolúcii” doktorandského štúdia. Môžeme sa len nespoko pýtať, či niečo z revolučných vetrov zavialo aj na Slovensko. V prípade záujmu o viac informácií k téme môžete kontaktovať: alexandra.bitusikova@umb.sk.

PhDr. Alexandra Bitušiková, CSc.
Ústav vedy a výskumu UMB

PRÍSPEVKY Z PARTNERSKÝCH UNIVERZÍT

V nasledujúcom príspevku uvádzame v plnom znení prejav **prof. Petra Fialu, rektora Masarykovej univerzity v Brne**, prednesený na zhromaždení Akademickej obce Masarykovej univerzity dňa 19. 5. 2010 počas „DIES ACADEMICI“. Porovnávanie situácie vysokého školstva v Českej republike a Slovenskej republike, ktorá sa pri čítaní prejavu pána rektora núka, je vzhľadom na spoločnú česko-slovenskú históriu veľmi poučné. Čitateľ v ňom nájde určite mnoho zaujímavých a inšpirujúcich myšlienok. Ďakujeme pánovi rektorovi za dovoľenie uverejniť tento prejav v našom časopise. Vzhľadom na jeho rozsah ho uverejňujeme na pokračovanie v dvoch častiach.

Akademická obec a její autonomie

Možná jste si všimli, ať už ve svém okolí nebo dokonce i sami na sobě, že v české akademické obci vzrůstá jakýsi neklid. Nejenom, že se neustále zvyšuje množství úkolů, které musejí lidé působící na nejrůznějších úrovních jednotlivých vysokých škol řešit, ale roste také zátěž daná požadavky administrativy, zdokonalují se až ad absurdum kontrolní mechanismy a neustále se zvyšují tzv. transakční náklady prakticky u všech činností, které děláme. Ostatně o těchto problémech jsem při stejné příležitosti (Dies academicus) hovořil v minulém roce. Kromě vzrůstající zátěže se však v poslední době děje ještě něco jiného: stupňuje se napětí mezi nejrůznějšími aktéry vysokoškolské a výzkumné politiky, rozmáhají se rozpory a zhoršuje se celková atmosféra. Připomeňme si jen namátkou některé z nejviditelnějších konfliktních prostorů.

Neklidné prostředí

V poslední době se významně zvýšilo napětí mezi vysokými školami a Akademií věd České republiky projevující se nejviditelněji ve střetu o důsledky reformy výzkumu a vývoje, ale také o složení nové Rady pro výzkum, vývoj a inovace a v dalších oblastech. Dříve společný zájem o podporu výzkumu byl postupně překryt pocity konkurence, ohrožení a přisuzování špatných úmyslů protagonistům jedné či druhé strany. A to navzdory tomu, že akademie a vysoké školy jsou spolu v mnoha směrech úzce personálně a projektově provázány.

Podobně se v poslední době výrazně komplikuje po desetiletí fungující symbióza mezi vysokými školami s lékařskými fakultami a fakultními nemocnicemi. Tyto dvě instituce, propletené sítí formálních a především neformálních vazeb se společnými pracovišti, poskládanými úvazky – a přitom mnoha legislativními nejasnostmi – byly tradičně „odsouzeny ke spolupráci“ založené na zvykových právech a důvěře. Tento stav všichni respektovali, drobné problémy se řešily vzájemnou vstřícností a celý systém více či méně dobře fungoval. Nyní se však před našima očima odehrává cosi, co tuto tradici poprvé významně narušuje. Na některých místech začal souboj obou institucí (přitom jedna je státní a druhá je veřejná) o výzkumné prostředky, nejen pokud jde o strukturální fondy; některé fakultní nemocnice začaly přemýšlet, jak by mohly v budoucnu vyžadovat platby za výuku nebo jak získat na úkor univerzit monopol na výzkumnou činnost v lékařské oblasti a dříve v principu bezproblémové soužití se začalo přinejmenším komplikovat.

Napětí je také pozorovatelné mezi samotnými vysokými školami. Nejde však vždy jen o zdravou konkurenci, ale nepochybně se přistříly vztahy mezi různými skupinami, které se projevují tu v deklarovaných zájmech malých proti velkým, regionálních proti těm, jež působí v centrech, mezi těmi, kteří své instituce považují za výzkumné univerzity a ostatními apod. Jen tlak vnějšího prostředí a některé orgány, jež umožňují stále ještě tu a tam formulovat společné zájmy vysokých škol, jako je třeba České konference rektorů nebo Rada vysokých škol vedou k tomu, že toto napětí není na veřejnosti vždy tak zřetelné. Nicméně existuje a v mnoha situacích jsou jeho projevy dobře patrné.

Napětí se nevyhýbá ani prostředí naší univerzity. Vzpomeňme jen na diskuse kolem pravidel rozdělování rozpočtu, problémy s jeho akceptací na přírodovědecké a lékařské fakultě na straně jedné a na fakultách s méně nákladným výzkumem na straně druhé, které naplno ukázaly, že nejde jen o nalezení nejracionálnějšího způsobu rozdělení peněz uvnitř univerzity, ale že se do této debaty promítají i pocity podezřívavosti, vyčítání a nedůvěry.

A pak je tu vzrůstající obecná nedůvěra v akademické obci a k akademické obci, mezi jejími jednotlivými členy a institucemi. Jsou tu plagiátorské aféry a pseudoaféry. Množí se podněty vůči kontrolním orgánům, vůči etické komisi, ten či onen je podezřelý, pod tlakem médií, rychlých veřej-

ných odsudků, spravlivých i nespravlivých obvinění, se najednou začíná v akademické obci ztrácat schopnost a také odvaha odhalit a pojmenovat skutečné porušení akademických pravidel. Vzrůstá nejistota a strach jasne říci co je a není špatné, jako bychom to opravdu nevěděli.

Rozvoj a příležitosti

Důležité je si uvědomit, že toto napětí a konflikty uvnitř akademické obce se odehrávají ve chvíli, kdy se celý vysokoškolský a výzkumný systém rozvinul do nebyvalé šíře a hloubky, a v mnoha směrech dosahuje parametrů, které dříve neměl. Připomeňme jen namátkou, bez nároku na úplnost: Nikdy zde nebylo tolik vysokých škol veřejných, státních, soukromých, z nichž většina nějak prosperuje, zajišťuje relativně kvalitní pracovní podmínky pro své pedagogy (vzpomeňme jen na situaci před patnácti lety), obsluhuje historicky největší počet studentů, kteří přece jen zatím nacházeli práci, nabízí největší množství studijních programů. Vysoké školy disponují stále se zlepšující infrastrukturou a ke svému dalšímu rozvoji mohou nyní využít mnoho nových příležitostí vytvořených díky prostředkům evropských strukturálních fondů.

Český výzkumný prostor se také nebyvale rozšířil a zkvalitnil. Výzkumnou strukturu, tvořenou kdysi dominantně ústavy akademie věd, dotvořilo obrovské a pozoruhodné dynamické rozvinutí výzkumu na vysokých školách, které nyní produkují nadpoloviční většinu všech vědeckých výsledků a dokonce i nadpoloviční většinu všech výzkumných výsledků publikovaných v časopisech s impakt faktorem. K tomu je ale třeba říci, že současně ani výkon Akademie věd ČR nepoklesl, ale také roste. Výsledkem toho je stále se zvětšující kapacita české vědy, přičemž nelze tvrdit, že kvantitativní nárůst výsledků není vůbec doprovázen také zlepšující se kvalitou a konkurenceschopností na mezinárodní scéně, i když samozřejmě v kvalitativních parametrech nedosahuje dynamika celého systému tempo jeho rozšiřování. Kvalita vybavení našich laboratoří se také v mnoha směrech významně zlepšila, na řadě institucí je srovnatelná s vyspělými zahraničními výzkumnými školami a ústavami.

Máme tedy relativně dobře vybavené školy a výzkumné ústavy, zvýšila se celková vzdělávací a výzkumná kapacita celého systému, v některých aspektech rostou i jeho kvalitativní parametry. Jak to tedy, že tento tak úspěšně se rozvíjející systém vykazuje najednou ve své vnitřní kultuře takové deficit, jak je možné že v něm roste napětí a proč se v právě v této době uvnitř něj rozšiřuje nedůvěra?

Odpověď není úplně jednoduchá a bude asi kontroverzní. Přesto se o ní pokusím. Napětí roste do značné míry právě kvůli tomuto nebyvalému rozvoji a především kvůli jeho parametrům a podmínkám.

Kapacity a možnosti

Obecný rámec našich problémů představuje pochopitelně ekonomická a finanční krize, která celý vysokoškolský vzdělávací a výzkumný systém zastihla právě ve chvíli, kdy byl už natolik robustní a rozvinutý, že by bylo možno za pomoci odpovídajících finančních prostředků alespoň některé

instituce pozvednout na evropskou úroveň. Takový vývoj ale nyní těžko nastane, protože finanční prostředky, které získávají vysoké školy za svou vzdělávací a výzkumnou činnost, začaly stagnovat nebo dokonce klesají, investice z národního rozpočtu se zastavily, celkové finanční prostředky poskytované na výzkum byla zmrazeny na úrovni loňského roku a veškerý infrastrukturní rozvoj zůstal prakticky omezen jen na prostředky evropských strukturálních fondů. Zjednodušeně řečeno se celý systém v době, kdy se jeho rozvoj mohl významněji proměnit v mezinárodní úspěchy ocitl v situaci, kdy není dost finančních prostředků ani na jeho udržení ve stávajícím rozsahu a kvalitě. Není už to důvod k neklidu?

Nicméně tvrdím, že i kdyby nenastaly efekty vyvolané finanční a ekonomickou krizí, dostal by se vzdělávací a výzkumný systém v České republice do velkých obtíží díky svému vývoji i tak. Hlavní příčinou toho je, že rozvoj vysokoškolského a v podstatě ani výzkumného systému nikdo vlastně nereguloval žádnými politickými, odbornými ani jinými kvalitativními nástroji, že se systém terciárního vzdělávání a výzkumu rozvíjel do značné míry liberálně jen s mírnou korekcí, která byla zpravidla realizována administrativními a finančními prostředky. Politické zásahy (myšleno pozitivně), pokud byly vůbec dělány, tak směřovaly spíše k drobným korekturám nebo nesystémovým zásahům, ale zpravidla ne ke stanovení cílů, funkcí, úkolů a pravidel hry. Co fungovalo nějak samo v omezených podmínkách však začíná zcela selhávat ve chvíli, kdy došlo k rozvoji, který jsem popsal.

Systémy se samozřejmě mohou regulovat samy, např. tehdy, kdy je mezi nimi nastoleno tržní prostředí. Ale copak mohou principy trhu opravdu fungovat mezi veřejnými nebo dokonce státními institucemi? A navíc v podmínkách, které jsou u nás nastaveny? Není dnešní soutěž mezi vysokoškolskými a výzkumnými institucemi do značné míry jen pseudosoutěž? Skutečný boj o pozice se stejně nakonec odehrává zákulisními hrami a politickými tlaky a jen navenek se předstírá, že zde jde v první řadě o kvalitu.

Skutečná konkurence mezi veřejnými institucemi není vyloučena a mohla by vést k dobrým výsledkům, ovšem za předpokladu, že by spolu soutěžily srovnatelné instituce se stejnými úkoly a podle jasných pravidel. Ale jak spolu má soutěžit specializovaná vysoká škola s několika stovkami studentů a bez vědeckých úkolů a obecná univerzita s desítkami tisíc studentů a s rozsáhlým výzkumným programem? V čem mají soutěžit a o co? A proč by měl výzkumný ústav zaměřený na chemii a dosahující slušných mezinárodních parametrů o něco bojovat s ústavem zabývajícím se českou literaturou? Samozřejmě trochu přeháním, ale rozvíjející se neregulovaný systém se zvyšujícím se množstvím aktérů, úkolů a možností a se stagnujícími nebo se snižujícími finančními prostředky k takovým „bratrovražedným“ bojům dříve či později musí vést.

Petr Fiala

Pokračovanie v nasledujúcom čísle Spravodajcu.

PRÍSPEVKY FAKÚLT

Spolupráca Katedry psychológie PF UMB s praxou

Základným poslaním vysokej školy je poskytnúť jej absolventom vzdelanie, ktoré umožní kvalitný výkon profesie, na ktorú sa pripravujú, v praxi daného odboru. Už z tohto konštatovania je zrejmé, že naplnenie tohto poslania nie je možné vtedy, ak vysokoškolská príprava študentov prebieha len na akademickom pôde, v stave izolácie, uzavretia sa do seba samej, bez intenzívneho kontaktu s praxou. Naopak, kvalita a úroveň pedagogickej práce na vysokej škole, ako aj kvalita vedomostí absolventov je (okrem celého radu iných faktorov) závislá aj od získavania a uplatňovania poznatkov z praxe príslušného vedeckého odboru.

Akademická pôda sa preto nezaobíde bez intenzívnej spolupráce s pracoviskami, ktoré realizujú prax danej vedy, a na druhej strane prax by mala zo spolupráce s akademickou pôdou čerpať nové informácie, poznatky ako výsledky vedeckého bádania pomáhajúce praktickému výkonu činností. Úzke spojenie teórie a praxe je nevyhnutnou podmienkou pre ďalší rozvoj akejkoľvek vedeckej disciplíny. Význam spolupráce s praxou je mnohostranný. Vzťahuje sa tak na pedagogickú činnosť, ako aj na oblasť vedy a výskumu, ale v zásade je hlavným prínosom spolupráce s praxou vytvorenie permanentnej spätnej väzby, vďaka ktorej akademické pracovisko získava relevantné informácie o potrebách praxe, ktoré môže (a musí) premietat' do obsahu pedagogickej činnosti ako aj zamerania vedeckého výskumu.

Katedra psychológie Pedagogickej fakulty UMB preto v roku 2009 začala intenzívnu spoluprácu s pracoviskami, ktoré realizujú v praxi psychologickú činnosť rôzneho druhu a zamerania. Na prvom stretnutí (20. 2. 2009) boli vymedzené základné oblasti možnej spolupráce (na základe ponuky a dopytu Katedry psychológie a zástupcov praktických pracovísk). V oblasti práce so študentmi sa zúčastnené strany dohodli (bez oficiálne podpísaných zmlúv a honorárov) na týchto aktivitách:

- účasť odborníka z praxe na výučbe predmetu vo forme diskusií,
- vedenie záverečných prác praktikom po dohode s vedením Katedry psychológie,
- poskytnutie priestoru pre realizáciu praxí študentov a dobrovoľníckej aktivity študentov,
- vzájomné pozývanie a aktívna účasť na odborných a vedeckých podujatiach organizovaných zúčastnenými stranami,
- vypracovanie spoločného vedeckovýskumného projektu, ktorého zameranie vychádza z potrieb praxe,
- možnosť spoluúčasti v rôznych projektoch Katedry psychológie a naopak (publikačné činnosti, vedeckovýskumné projekty, regionálne projekty a pod.) a ďalšie.

Katedra psychológie následne dotazníkom oslovila psychologické pracoviská a pracoviská realizujúce špeciálnu starostlivosť o klientov s rôznym problémom v regióne Banská Bystrica. Záujem o aktívnu spoluprácu prejavilo 15 takýchto pracovísk.

Po ročnej spolupráci môžeme jej **výsledky** hodnotiť nasledovne:

- vysoko pozitívne sa zvýšila spolupráca Katedry psychológie a pracovísk, ktoré prijímajú študentov študijného programu psychológia na odbornú prax bez finančnej úhrady,
- odborníci z praxe prispeli do publikácie *Determinanty rozvoja osobnosti človeka*, vydané na PF v roku 2009,
- Katedra psychológie organizuje dva až trikrát ročne odborný seminár za aktívnej účasti odborníkov z praxe s cieľom prezentácie výsledkov vedeckého bádania členov katedry, ako aj prezentácie vedeckej, ale aj odbornej praktickej činnosti pracovníkov pomáhajúcich profesií.

Doteraz sa uskutočnili dva semináre za účasti učiteľov katedry psychológie a zástupcov viacerých praktických pracovísk. Na prvom (5. 11. 2009) vystúpili učitelia s príspevkami:

- doc. PhDr. Vladimír Salbot, CSc. – Psychológia osobných hodnôt,
- doc. PhDr. Jitka Oravcová, PhD. – Psychologické aspekty reality show,
- doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc. – Kvalita života vysokoškolákov,
- PaedDr. Lada Kaliská, PhD. – Triarchická koncepcia inteligencie,
- Ing. Mgr. Eva Nábělková – Overovanie nástrojov merania EQ.

Na druhom seminári (11. 2. 2010):

- Ing. Mgr. Eva Nábělková – Rozvíjanie matematických schopností a logického myslenia u rómskych žiakov,
- Mgr. Jana Lajčiaková – Emocionálna inteligencia a jej rozvíjanie,
- doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc. – Súčasný stav školskej psychológie v SR,
- prof. PhDr. Soňa Kariková, PhD. – Problematika mobbingu na školách v SR,
- Dr. Martina Maňková (Detský domov Banská Bystrica) – Tvorivosť v práci učiteľa.

Tretí seminár sa uskutočnil v septembri 2010.

Realizácia seminárov sa stretla s veľmi pozitívnym ohlasom. Zúčastnení ocenili vzájomné stretnutia a možnosť prezentácie problémov pracovísk a možnosť predloženia a oboznámenia sa s výsledkami vedeckých výskumov.

Oceňujeme, že zo strany psychologických pracovísk a ďalších inštitúcií, ktoré sa zaoberajú pomocou klientovi, sa naše zábery stretli so záujmom a pozitívnym ohlasom. Sme presvedčení, že vzájomná spolupráca je významným obohatením pre obe zúčastnené strany a bude naďalej úspešne pokračovať.

*Doc. PhDr. Jitka Oravcová, PhD.
vedúca Katedry psychológie PF UMB*

Grundtvig podporuje vzdelávanie o diverzite

V dňoch 24. – 28. mája 2010 sa v tureckom pobrežnom meste Antalya konalo certifikované vzdelávanie lektorov pôsobiacich v oblasti vzdelávania dospelých *The European Certificate in Diversity Training*. Bol to intenzívny tréningový kurz, na ktorom som sa zúčastnila vďaka podpore z Programu celoživotného vzdelávania, podprogramu Grundtvig (číslo zmluvy 10430 0130) – Ďalšie vzdelávanie pracovníkov v oblasti vzdelávania dospelých. Keďže jedným z mojich profesionálnych záujmov je výučba interkultúrnej komunikácie v anglickom jazyku a ďalšieho vzdelávania učiteľov, stala som sa úspešnou žiadateľkou o grant, absolventkou tohto vzdelávania a držiteľkou certifikátu.

Uvedenú vzdelávaciu aktivitu umožnil medzinárodný projekt *Diverse Europe at Work (DEW)*, na ktorom pracovali inštitúcie z niekoľkých krajín (Fínsko, Nemecko, Litva, Bulharsko, Veľká Británia). Výstupy z tohto projektu môžu teraz slúžiť lektorom a učiteľom v celej Európe. Samozrejme za predpokladu, že sa zúčastnia na jednom z troch tréningových kurzov (Helsinki, Antalya, Sofia) zameraných na oboznámenie sa s výstupovými materiálmi a naučia sa s nimi pracovať. Na základe tréningu získajú certifikát, ktorý ich oprávňuje tieto materiály používať vo svojej lektorskej činnosti. Certifikát okrem iného dokazuje, že jeho držiteľ rozumie otázkam diverzity (rôznorodosti) a inklúznej politiky, preukazuje dostatočné kritické vedomie a citlivosť voči kultúrnym problémom na pracovisku, vie poskytnúť vzdelávanie v zmysle manažmentu diverzity, aplikovať modely vzdelávania v diverzite na svoje miestne, regionálne a národné pomery, implementovať učebné materiály do najrôznejších typov vzdelávacích aktivít a vyhodnocovať metodológiu navrhnutú DEW projektom. Hodnota tohto intenzívneho kurzu vrátane splnenia tréningových podmienok pred začatím a po skončení kurzu je vyjadrená 3 kreditmi v rámci ECTS.

Hlavnou témou vzdelávania bola dnes tak prepotrebná téma spoločenskej diverzity v rámci Európy: problém diverzity v jej najrôznejších podobách, či už ide o kultúrnu, sociálnu, rasovú, sexuálnu, rodovú, ale aj diverzitu zvláštnych potrieb. K porozumeniu problematiky slúži výučbový materiál, a to dvanásť

krátkych DVD filmov (v angličtine), uvádzajúcich do kritických situácií na pracovisku, a scenáre a manuály pre prácu s týmito video nahrávkami.

Program celoživotného vzdelávania

Metodológia vzdelávania predstavovala interaktívny prístup (minimum prednášok) vo forme workshopov, seminárov, video prezentácií, a prezentácií samotných účastníkov, ktorí mali preukázať, že sa dostatočne oboznámili s materiálmi a prezentovali ich implementáciu do prostredia, v ktorom profesionálne pôsobia. Nešlo len o učiteľov, ale aj o odborných konzultantov, trénerov a poradcov pre pracovné pobyty v zahraničí, pre interkultúrne záležitosti, pre manažérov zahraničných firiem, diplomatov a pod.

Učebné materiály, ktoré som získala, budú slúžiť predovšetkým na vzdelávanie študentov Ekonomickej fakulty UMB, ale môžu byť uplatnené aj v ponuke pre študentov iných fakúlt, ktorí študujú interkultúrnú komunikáciu. Z témy *manažment diverzity na pracovisku* môže vzniknúť celkom nový predmet, ktorý doteraz v učebných plánoch univerzity absentuje. Okrem toho sa danej problematike možno venovať v rámci ďalšieho vzdelávania učiteľov, ktoré organizuje Centrum celoživotného vzdelávania (záujemcovia môžu kontaktovať priamo autorku príspevku).

Kurz vytvoril interkultúrne prostredie, poskytol profesionálne zázemie (Barry Tomalin – medzinárodne uznávaný lektor a autor publikácií o interkultúrnom vzdelávaní, a Radu Szekely – skúsený školiteľ a projektový manažér) a umožnil výmenu skúseností účastníkov vďaka perfektnej organizácii zo strany tureckých kolegov. Zaujala ma myšlienka tejto rozumnej diseminácie myšlienky a filozofie jedného projektu, ktorý opäť podporila Európska únia, ktorou sa môžeme pri našich projektoch tiež inšpirovať.

PhDr. Anna Zelenková, PhD.

Katedra odbornej jazykovej komunikácie EF UMB

Národná cena Slovenskej republiky za kvalitu 2010

Zabezpečovanie kvality vzdelávania je jednou zo základných priorít „Konceptie ďalšieho rozvoja školstva na Slovensku pre 21. storočie“. Kvalita vo vysokoškolskom vzdelávaní by mala zahŕňať všetky jeho funkcie a aktivity – výučbu, výskum, zamestnancov, študentov, budovy, zariadenia, služby pre spoločnosť a akademické prostredie.

Ekonomická fakulta UMB ako prvá vysokoškolská inštitúcia v strednej Európe má od roku 1999 certifikovaný systém manažérstva kvality v zmysle ISO 9001. Vo februári 2009 sa fakulta úspešne recertifikovala podľa požiadaviek normy ISO 9001:2008.

Ekonomická fakulta UMB sa v zmysle princípov trvalého zlepšovania rozhodla v roku 2010 uchádzať o *Národnú cenu SR* za kvalitu a posunúť organizáciu smerom k výnimčnosti. Model výnimčnosti podľa medzinárodne uznávaného

štandardu EFQM sa ukázal ako vhodný pri implementácii komplexného manažérstva kvality vo vzdelávaní najmä na podmienky európskych vysokých škôl.

Fakulta vypracovala samohodnotiacu správu, kde sa zadefinovali silné stránky a identifikované oblasti zlepšovania, ktoré pre organizáciu majú životne dôležitý význam. Dňa 6. júla 2010 za účasti vedenia fakulty sa konalo posúdenie stavu naplňovania podmienok modelu výnimčnosti, ktoré uskutočnila externá skupina posudzovateľov. Výsledky externého posudzovania a celkového umiestnenia Ekonomickej fakulty UMB v Národnej cene SR za kvalitu budú známe koncom septembra 2010.

Ing. Ladislav Klement, PhD.

Ekonomická fakulta UMB

PEDAGÓGOVIA A ŠTUDENTI BANSKOBYSSTRICKEJ UNIVERZITY V ZAKAVKAZSKOM REGIÓNE

Konferencia a letná univerzita v Batumi

Bolonský proces, európska integrácia a európska politika susedstva

Prostredníctvom susedskej politiky sa Európska únia usiluje o premietanie európskych hodnôt do svojho bezprostredného susedstva. Jedným z významných nástrojov je Bolonský proces, ktorý od jeho spustenia, podľa slov prof. Gillesa Roueta, hlavného osnovateľa tohto medzinárodného podujatia, stavia európske univerzity do významnej úlohy budovania politicky zjednotenej Európy a formovania aktívneho európskeho občianstva.

Transformácia vysokoškolského systému vychádzajúca z Bolonského procesu sa tak už netýka iba členských krajín EÚ a ostatných európskych krajín, ale v súčasnosti je rozšírená aj do ďalších regiónov sveta, predovšetkým tých, ktoré sa nachádzajú v susedstve EÚ, ako krajiny Kaukazu a Stredomoria, ale dokonca aj do vzdialenejších častí sveta, akými sú Latinská Amerika, Afrika a Ázia, čo len pridáva na dôležitosť tohto projektu. Ako prof. G. Rouet hovorí, na rozdiel od stredovekých univerzít, ktoré boli sprístupnené iba elitám národa, je ambíciou

dneška ponúknuť mladým študentom taký systém vysokoškolského vzdelávania, ktorý by sa prispôbil globalizácii a vývoju ekonomických modelov, systém schopný podporovať mobilitu, tak intelektuálnu ako i fyzickú, s cieľom zabezpečiť čo najlepšie uplatnenie každého jednotlivca v jeho budúcom profesijnom živote. Dôležité je si uvedomiť, že títo mladí sú budúcnosťou našej Európy a našich vzťahov s ostatným svetom.

Práve v tomto duchu sa niesla medzinárodná konferencia s názvom *Bolonský proces, európska integrácia a európska politika susedstva* v gruzínskom Batumi v dňoch 28. – 29. júna 2010, ktorej organizátormi boli tak zástupcovia starej a novej Európy, ako i zástupcovia európskeho susedstva, t. j. francúzske, slovenské a gruzínske inštitúcie: Univerzita Shota Rustaveliho v Batumi, ktorá bola hostiteľskou inštitúciou, Inštitút európskych štúdií v Tbilisi, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici zastúpená Fakultou politických vied a medzinárodných vzťahov, Fakultou humanitných vied a Ekonomickou fakultou, ďalej francúzsky Inštitút európskych a medzinárodných štúdií v Remeši (IEEI) a Výskumné centrum „*Mouvements internationaux et Gouvernance*“. Významná finančná pomoc bola poskytnutá zo strany Regionálnej rady Champagne-Ardenne vo Francúzsku a pobočky nemeckej inštitúcie v Tbilisi „*Deutscher Akademischer Austauschdienst*“ (DAAD). Ak zarátame aj pôvod všetkých účastníkov konferencie, celkový počet krajín sa zvýši o ďalšie: Nemecko, Rakúsko, Poľsko a Azerbajdžan, čo už predstavuje nezanedbateľný priestor na výmenu poznatkov a skúseností týkajúcich sa implementácie reforiem vyplývajúcich z Bolonskej a Sorbonskej deklarácie.

PaedDr. Mária Rošteková, PhD.
FPVaMV UMB

Spolupráca medzi EÚ a krajinami Čierneho mora

V podobnom duchu sa niesla aj Letná škola v Gruzínsku, ktorá časovo nadviazala na predchádzajúcu konferenciu. Štvordňové sústreďenie (30. 6. – 4. 7. 2010), určené pre študentov doktorandského štúdia z mnohých kútov sveta sa uskutočnilo v priestoroch Univerzity Shota Rustaveliho v Batumi.

Hlavnou témou stretnutia bola kooperácia Európskej únie s krajinami Čierneho mora, ich vzájomná spolupráca a súčasný stav, najmä po udalostiach v auguste 2008. Situáciu v Gruzínsku bola samozrejme venovaná mimoriadna pozornosť. Pestré medzinárodné zastúpenie študentov na Letnej škole potvrdzovalo záujem o túto mimoriadne aktuálnu problematiku. Okrem francúzskych a slovenských doktorandov sa na podujatí zúčastnili aj samotní študenti regiónu Čierneho mora z Turecka a Gruzínska. Univerzitu Mateja Bela zastupovali doktorandi z Fakulty politických vied a medzinárodných

vzťahov, Fakulty humanitných vied a Ekonomickej fakulty.

Program podujatia bol rozdelený do výučbovej časti, kde sa študentom predstavili mnohí významní odborníci, prezentujúci svoj výskum v oblasti externej politiky Európskej únie zahŕňujúcej aj túto časť Európy. Medzi ďalšie hlavné témy programu bola zaradená otázka identity a občianstva v rámci nového programu EÚ *Východné partnerstvo*. Druhá časť Letnej školy tvorili samotné práce študentov zoskupených do medzinárodných tímov, ktoré sa každý deň popoludní stretávali a diskutovali o vybranej problematike. Spoločné závery každej skupiny boli študentmi v posledný deň stretnutia prezentované pred odbornou komisiou.

Letná škola pre doktorandov v Gruzínsku bola nielenže zaujímavým vedeckým podujatím, ale zároveň aj podporila medzinárodný význam výskumu v oblasti Európy, ktorá je často na okraji odborného záujmu.

Mgr. Kristína Bocková
Interná doktorandka FHV UMB

Výskumný pobyt v Kórejskej republike

Sogang University, s ktorou má UMB od roku 2008 podpísanú dohodu o výmene a spolupráci.

Hlavným cieľom výskumného pobytu bolo rozšíriť a podrobnejšie rozpracovať dizertačnú prácu, v ktorej analyzujem vývoj politického systému v Severnej Kórei. Okrem zhromažďovania materiálov, kníh a článkov v knižnici a na internete som sa zúčastnila na dvoch významných medzinárodných konferenciách, ktorých hlavnou témou bola otázka zjednotenia polostrova. Zároveň som si vypočula a stretla sa s výskumnými pracovníkmi z USA, Japonska a Číny, ktorí sa venujú problematike vývoja na Kórejskom polostrove. Počas výskumného pobytu som získala množstvo nových a pre moju ďalšiu prácu relevantných informácií. Zároveň som zistila, že nielen politickí predstavitelia v regióne, ale ani odborníci si netrúfajú odhadnúť, akým smerom sa bude vývoj Severnej Kórei v budúcnosti uberať, ako dopadne prechod moci v KĽDR, či režim prežije, v akom časovom horizonte bude polostrov zjednotený a aké vysoké budú náklady.

Výskumný pobyt mi umožnil získať iný, bližší pohľad na kórejskú realitu. Tak ako pravdepodobne každý cudzinec žijúci v Kórei viac ako mesiac, aj ja som narazila na kultúrne rozdiely, niektoré celkom pochopiteľné, iné prekvapivé. Na prvý pohľad je Kórea, a pred-

všetkým Soul, veľmi podobná západným štátom. Ulice sú plné ľudí oblečených v oblekoch a kostýmoch, áut prevažne domácich kórejských značiek a obchodov, ktoré nájdete všade na svete. Kórejci sú k cudzincom ústretoví, aj keď nie všetci hovoria anglicky, čo je porovnateľné so Slovenskom. Sú trpezliví a snažia sa cudzinca pochopiť či už v kaviarni, reštaurácii, alebo v obchode. Kórejská spoločnosť a jej životný štýl však má pre Európana niekoľko prekvapivých špecifik. Život v Kórei je veľmi rýchly, ľudia sa od rána ponáhľajú do práce, kde často trávajú aj viac ako 12 hodín denne. Doma sa veľmi nezdriavajú, preto im neprekáža žiť, pokiaľ ešte nemajú rodiny, v jednej izbe (volajú to anglicky officetel), kde sa spravidla nachádza len malý kuchynský kút, posteľ a pracovný stôl. Kórejci sú veľmi hrdí na úspech, ktorý ako štát a spoločnosť dosiahli od 60. rokov 20. storočia. V súčasnosti sú 15. najvyspelejšou ekonomikou sveta a snažia sa tento trend udržať. Takmer každý sa usiluje dosiahnuť osobný úspech – dostať sa na čo najlepšiu univerzitu, skončiť ju a následne si nájsť dobre platenú prácu. Tej Kórejci podriaďujú všetko, aj rodinný život, a to aj napriek tomu, že rodina je tradične základom celej spoločnosti. Kórejská spoločnosť ako taká má v sebe veľa paradoxov, a je obdivuhodné, ako Kórejci žijú západným spôsobom života a zároveň v súlade so svojimi tradíciami.

Celkovo bol pobyt v Južnej Kórei pre mňa obohatením nielen z hľadiska výskumu, ale predovšetkým z osobného a ľudského. Život v krajine s inou kultúrou, ale aj hodnotami, poskytne človeku možnosť usporiadať si vlastné hodnoty a priority. Návštevu Kórejskej republiky, či už krátkodobú alebo dlhodobejšiu, rozhodne odporúčam.

Mgr. Lucia Husenicová, PhD.
FPVaMV UMB

Západná - Východná Európa: Dynamika centrum - periféria

Pod týmto názvom pripravila Univerzita Paríž 3 Nová Sorbona trojročný projekt, na ktorý získala grant od Vyšehradského fondu už minulý rok. Vďaka kontaktom Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov a profesorovi Gillovi Rouetovi vstúpila v roku 2009 do projektu aj Univerzita Mateja Bela, spoločne s Jagelovskou univerzitou v poľskom Krakove a maďarskou univerzitou v Pesci. Projekt, ktorý úspešne začal letnou školou pripravenou v auguste minulý rok v Peci – európskom meste kultúry roku 2010, pokračoval tento rok medzinárodnou vedeckou konferenciou, ktorá sa uskutočnila v čase od 30. augusta do 4. septembra v Krakove. Podtitu-

lom a zároveň nosnou témou konferencie bola tentokrát „interdisciplinarita“, presnejšie: *Centre-periphery tension put to the test of interdisciplinarity*. Nakoľko práca počas konferencie bola postavená aj na prezentácii jednotlivých participujúcich univerzít, interdisciplinárne pôsobenie a interdisciplinárne aktivity Univerzity Mateja Bela zastupovala pracovná skupina pod vedením prof. Roueta s členmi Mgr. Kristínou Bockovou (FHV), Dr. Máriou Roštekovou, Dr. Radovanom Gurom (FPVaMV) ako zahraničným študentom magisterského štúdia FPaMV Marouanom Mortabitom, ktorí okrem predstavenia medzifakultných aktivít

UMB vystúpili aj s vlastnými príspevkami na tému *interdisciplinarita*. Projekt bude v roku 2011 pokračovať poslednou konferenciou, ktorú tentokrát pripraví priamo Univerzita Paríž 3 Nová Sorbona v Paríži. Jedným z mnohých pozitív projektu je samozrejme aj publikovanie konferenčných príspevkov vo vydavateľstve v Paríži. Úspešnosť tohto projektu a skvelá partnerská spolupráca podnietila univerzitu Novú Sorbonu podať v nasledujúcom období ďalší projekt na Vyšehradský fond a opätovne prizvala na spoluprácu aj Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici.

PaedDr. Radovan Gura, PhD.
Katedra medzinárodných vzťahov
FPVaMV UMB

Otvorenie Gaudeámus

Dňa 28. 9. 2010 bolo slávnostne otvorené špecializované pracovisko geológie Katedry geografie, geológie a krajinskej ekológie Fakulty prírodných vied UMB. Pracovisko otvorila rektorka UMB prof. PhDr. Beata Kosová, CSc. za účasti vedenia UMB, vedenia FPV UMB, vedenia

Geologického ústavu SAV, zástupcov FPV UKF Nitra, GÚDŠ Bratislava, privátnych geologických podnikov a zástupcov firiem, ktoré pracovisko budovali a technicky vybavili. Po slávnostnom otvorení privítal hosti dekan FPV doc. RNDr. Alfonz Gajdoš, PhD., ktorý poďakoval všetkým, ktorí sa podieľali na rekonštrukcii a dobudovaní pracoviska a povedal, že jedným z hlavných cieľov vedenia FPV UMB je zlepšiť pracovné a priestorové podmienky pracovníkov fakulty. Potom vyzval p. rektorku o príhovor, v ktorom zdôraznila, že očakáva, že takéto špecializované pracoviská pomôžu zvýšiť úroveň vedy na UMB a zároveň priťiahnu študentov na nový študijný program – aplikovaná geológia. Riaditeľ Geologického ústavu SAV RNDr. Igor Broska sa poďakoval za pozvanie na otvorenie pracoviska a vyzdvihol aspekt nových možností spolupráce UMB a SAV v súvislosti s realizáciou schválených projektov SAV zo štrukturálnych fondov EÚ na vybudovanie vedeckej infraštruktúry pre pracovisko

v Banskej Bystrici. Doc. RNDr. Ján Spišiak, DrSc. sa menom pracovníkov špecializovaného pracoviska poďakoval vedeniu UMB, FPV a všetkým, ktorí pomohli pri rekonštrukčných prácach budovy „Gaudeámus“ (Tajovského 36). Zhodnotil stav a perspektívy pracoviska. V súčasnosti je

akreditovaný bakalársky študijný program aplikovaná geológia. V budúcom roku sa predpokladá akreditovanie magisterského a perspektívne aj doktorandského štúdia v tomto študijnom programe. V tomto školskom roku nastúpilo na študijný program 17 študentov. V magisterskom štúdiu sa predpokladá úzka spolupráca s FPV UKF Nitra (študijný program: gemológia). Pracovisko bude vo vedeckej, ale aj pedagogickej oblasti (výučba špecializovaných predmetov, výchova doktorandov a pod.) úzko spolupracovať s Geologickým ústavom SAV. Už v súčasnosti existuje spoločné pracovisko biológie a geológie SAV a UMB, spoločné

*Doc. RNDr. Ján Spišiak, DrSc.,
RNDr. Miroslava Smeřková, PhD.
FPV UMB*

Speváci z Univerzitného speváckeho zboru Mladosť pri PF UMB úspešní v českom Hradci Králové a ruskom Sankt Peterburgu (Získali uznanie, zlatý diplom a pohár Petra Veľkého)

Univerzitný spevácky zbor MLADOSŤ pri Pedagogickej fakulte UMB v Banskej Bystrici po úspešných festivaloch zborového spevu v argentínskom Tandile (2007), v moravskom Mikulově (2009), v českom Hradci Králové (2009), Akademickiej Banskej Bystrici (2009 – zlatý diplom) a IX. Horehronských slávnostiach zborového spevu v Brezne (2009) sa v závere akademického roku úspešne podieľal najprv na projekte Carmina Burana

(Carl Orff). V dňoch 9. – 12. júna účinkoval na koncertoch v rámci medzinárodného festivalu zborového spevu v Hradci Králové (zastúpené speváckymi zbormi z krajín V4) a spolu s ostatnými telesami (celkom 360) a Filharmóniou Hradec Králové (pod taktovkou Mareka Valáška) uviedol spomínané fenomenálne dielo – autora 20. storočia. Následne v dňoch 14. – 22. júna 2010 sa zbor zúčastnil IV. svetového súťažného festivalu zborového spevu GRAND PRIX Sankt Peterburg (Rusko) o pohár Petra Veľkého. Celkovo sa festivalu zúčastnilo 20 speváckych zborov (Fínsko, Švédsko, Rusko, Poľsko, Turecko, Slovensko a Singapur) súťažiacich v 12 kategóriách o túto vzácnu trofej, ktorá sa viazala len na umiestnenie v zlatom pásme. Banskobystrické vokálne teleso získalo v koncertnej sále State Capella M. I. Glinku v Sankt Peterburgu zlatý diplom a pohár Petra Veľkého, všeobecné uznanie, ale aj pozvania na ďalšie festivaly. V súťažnej dramaturgii zbor prezentoval prevažne diela slovenských skladateľov (P. Procházka, M. Masiarika, I. Hrušovského, P. Špiláka) a zúročil tak celoročnú náročnú prácu v oblasti hudobnej a vokálnej kultúry, ale aj v oblasti záujmových aktivít mladej generácie – vysokoškolákov, budúcich učiteľov hudobnej výchovy.

*Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc.
umelecký vedúci a dirigent USZM*

XII. dirigentský kurz začínajúcich a stredne vyspelých zbormajstrov Martin – Bystrička 2010

V dňoch 20. – 24. augusta 2010 v Martine – Bystričke v konferenčnom zariadení Penziónu ESO sa konalo dvanásť Dirigentské školenie pre začínajúcich a stredne vyspelých zbormajstrov, ktorého hlavnými organizátormi boli **Hudobný odbor Matice slovenskej v Martine, Katedra hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici** a v ostatných štyroch rokoch aj za spoluúčasti hudobného oddelenia Národného osvetového centra v Bratislave. Kurz má akreditáciu Ministerstva školstva SR č. 0673/2007/96/1.

Dirigentský kurz (DK) sa konal pod lektorským vedením pracovníkov Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc., PaedDr. Alfonz Poliak, PhD.), Akadémii muzycznej v Krakove – Poľsko (prof. Adam Korziewski) a Pedagogickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci – Česká republika (doc. PhDr., Pavel Režný, PhD.). Ukázalo sa, že medzinárodná spolupráca lektorov je lukratívna a rozšírila obzor tak frekventantom, ako aj lektorom. Programu podujatia sa nezúčastnila lektorka PaedDr. Miroslava Matisová z Konzervatória J. L. Bellu v Banskej Bystrici, ktorá z dôvodov povodní na strednom Slovensku „absentovala“ najmä v oblasti sakrálnnej a duchovnej tvorby a hudby.

XII. Dirigentský kurz bol celkovo po obsahovej stránke zameraný na **prácu s hlasom** všetkých kategórií speváckych zborov (kolektívne aj individuálne), pričom jednotliví lektori predviedli a aplikovali kolektívnu prácu s hlasom v spoločnom názve „Ako to robím ja“, ďalej na **hlasovú výchovu** (individuálnu), poruchy hlasu a rôzne techniky narábania s hlasom, ako aj hlasové cvičenia a rozcvičky v speváckych zboroch. Uvedený model dával prítomným zbormajstrom možnosť zoznámiť sa s rôznymi modelmi i typmi hlasových rozcvičiek, z ktorých si mohli pre svoju prax vybrať to najaktuálnejšie a najefektívnejšie z ponuky. Ďalej na **dirigentskú**

techniku prakticky, spojenú s prácou na vybraných (ale aj prinesených) skladbách a ich interpretácie (na „živo“ s kolektívom frekventantov ako i zo záznamu). Do obsahu ďalej boli zaradené: **hra partitúr a práca s partitúrou, príprava dirigenta na nácvik zboru, na koncert, metodika práce so skladbou, tvorba dramaturgie, zborové plány, analýza**

a **rozbor skladby, interpretácia štýlových období, počúvanie skladieb a európske trendy** (najmä poľské a české), na ktorých sa veľmi úspešne podieľali všetci prítomní lektori.

Záver celého zborového kurzu sa niesol v praktickom prevedení **vokálneho koncertu** zo skladieb, ktoré frekventanti našťudovali počas celého týždňa a ktorý hodnotila lektorská skupina k podkladu na záverečný výstupný certifikát absolventa dvanásťho dirigentského kurzu. Je pre nás potešiteľné, že sa medzi účastníkov týchto kurzov hlásia aj niektorí dirigenti z minulých kurzov, resp. zo zahraničia.

V rámci dirigentského kurzu účastníci absolvovali aj návštevu expozície Slovenskej národnej knižnice v Martine s odborným výkladom Mgr. Martiny Božekovej, kde sa zoznámili najmä s hudobnými pamiatkami, ale uskutočnilo sa aj milé stretnutie (v rámci besedy) s jedným z významných slovenských dirigentov a nestorom zborového spevu v Martine – PaedDr. Ivanom Pilišom.

Cieľom dirigentských školení je pomôcť a aktivizovať najmä začínajúcich dirigentov a vedúcich speváckych kolektívov v oblasti dirigentskej techniky, hlasovej výchovy, hlasovej vyspelosti dirigenta a jeho všestranného osobnostného rozvoja, poznávanie zborovej literatúry a s ňou spojené aj umenie interpretačné. Uvedený kurz sa teší veľkému záujmu zo strany záujemcov nielen dirigentov a vedúcich speváckych zborov začínajúcich,

ale aj dlhoročných dirigentov aj vyspelých speváckych zborov na Slovensku a študentov cirkevných gymnázií, pedagogických fakúlt, ktorí sa pripravujú aj na dráhu zbormajstrov či už detských, mládežníckych, dospelých, resp. chrámových speváckych zborov.

Absolventi týchto kurzov môžu v nadväznosti pokračovať v dirigentských kurzoch pre pokročilých a vyspelých, ktoré poriada v symbióze hudobné oddelenie Národného osvetového centra v Bratislave. V tomto roku sa však nekonalo.

XII. dirigentský kurz v Martine – Bystričke splnil svoj zámer a cieľ, bol prínosom aj po stránke spoločenskej i odbornej. Frekventanti sa i teraz presvedčili, že takéto stretnutia sú nutné a potrebné, ak chcú sami odborne rásť a v neposlednom rade viesť svoje spevácke kolektívy k vyšším metám svojich možností a k celkovému rastu a skvalitneniu zborovej kultúry na Slovensku. Opäť sa potvrdilo (a vyžadujú si to aj samotní účastníci), že v budúcnosti je potrebné takéto kurzy projektovať, pripravovať, podporovať a realizovať aj za spolupráce s ďalšími hudobnými inštitúciami, hudobnými telesami, prípadne s rozšíreným lektorským kolektívom aj zo zahraničia.

Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc.
Katedra Hv PF UMB
riaditeľ a garant DK – Martin 2010

PRÍSPEVKY ŠTUDENTOV

Nová Strategická koncepcia NATO – diskusia s Ing. Júliusom Demetrianom, MSc.

Dňa 25. mája 2010 sa na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici v rámci projektu STRATCON 2010 uskutočnila prednáška na tému *Nová strate-*

gická koncepcia NATO s generálnym riaditeľom Ing. Júliusom Demetrianom, MSc., ktorý pôsobí na Ministerstve obrany Slovenskej republiky. Podujatie organizovala Slovenská atlantická komisia, ktorá v rámci projektu STRATCON 2010 vytvára národnú platformu na komunikáciu nového strategického dokumentu Severoatlantickej aliance.

Podujatie ako súčasť projektu STRATCON 2010 poskytlo účastníkom komplexný pohľad na problematiku meniaceho sa bezpečnostného prostredia. Od roku 1999, kedy bola prijatá nateraz posledná Strategická koncepcia Aliancie, prešlo niekoľkými významnými zmenami. Z tohto dôvodu bol v roku 2009 iniciovaný proces tvorby a konzultovania nového strategického dokumentu Aliancie, ktorá v súčasnom svete musí byť pripravená flexibilne reagovať na aktuálne výzvy bezpečnostného prostredia.

Členstvo v NATO predstavuje pre Slovensko ako prijímateľa bezpečnosti akúsi bezpečnostnú poisťku. Ide najmä o ideu kolektívnej obrany, teda o poskytovanie relevantnej pomoci pri konfliktach, ktoré krajina samotná nie je schopná so svojimi spôsobilosťami zachovať v rovine udržateľnosti. Slovenská republika je ako člen Aliancie tiež plnohodnotným spojencom a partnerom, pretože svojim členstvom a aktívnou participáciou na strategických rozhodnutiach podporuje transformačné procesy EÚ a Aliancie samotnej. Nová Strategická koncepcia NATO, ktorá je pripravovaná dvanásťčlennou skupinou expertov pod vedením Madeleine Albrightovej, musí byť dokumentom transparentným a otvoreným, formulovaným jednoducho, stručne a

zrozumiteľne. Práve tieto atribúty sú zaručené jeho otvorenosťou verejnosti a spoluúčasťou vládnych aj mimovládnych expertov členských krajín NATO. Medzi kľúčové oblasti revízie Strategického konceptu z roku 1999 patrí okrem iného hodnotenie aktuálnych bezpečnostných výziev, úloha NATO pri riešení nových bezpečnostných hrozieb, princíp konsenzu na všetkých úrovniach v rozhodnutiach Aliancie, tzv. politika otvorených dverí a i. Dôležitým aspektom je i vzťah NATO a Európskej únie, pôsobenie misií Aliancie mimo svojho územia a vzťahy NATO s Ruskom. Po takmer ročnom prípravnom procese boli 17. mája generálnemu tajomníkovi Aliancie A. F. Rasmussenovi predložené odporúčania expertnej skupiny. V nasledujúcich mesiacoch bude zavŕšený proces príprav nového strategického dokumentu, ktorý v novembri 2010 na samite v Lisabone bude schválený.

Na podujatí sa hovorilo aj o pôsobení Ozbrojených síl Slovenskej republiky na misiách Aliancie. V súčasnosti je prioritou misia ISAF v Afganistane, kde momentálne pôsobí 319 príslušníkov Ozbrojených síl SR.

Za účasti predstaviteľov akademickej obce Univerzity Mateja Bela, príslušníkov Ozbrojených síl SR, študentov Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov a členov Slovenskej atlantickej komisie bolo podujatie príležitosťou na diskusiu o aktuálnych a významných otázkach meniaceho sa bezpečnostného prostredia, na ktoré v súčasnosti v kontexte

Severoatlantickej aliance platí výrok generála Milana Rastislava Štefánika: „Kto si myslí, že mu slobodu druhí vybojujú, sám jej nie je hoden.“

Slovenská atlantická komisia

Transatlantické bezpečnostné fórum

Dňa 23. júna 2010 v kaviarni Kafé Scherz sa uskutočnila diskusia o politicko-ekonomickej téme budúcnosti eurozóny, ktorú zorganizoval študent 5. ročníka FPVaMV UMB Peter Kadvan, projektový riaditeľ Slovenskej atlantickej komisie. Moderátorom bol predseda Slovenskej atlantickej komisie veľvyslanec Rastislav Káčer a jeho hosťami boli bývalý splnomocnenec vlády pre zavedenie eura Igor Barát, bývalý viceguvernér Národnej banky Slovenska Martin Barto, a analytik INESS Juraj Karpiš. V diskusii sa zdôraznilo, že ekonomickú situáciu v eurozóne je potrebné vnímať ako potenciálnu bezpečnostnú hrozbu, ktorá môže v prípade neriešenia spôsobiť negatívny domino efekt na stabilitu regiónu krajín eurozóny, ako aj Európskej únie ako takej. Čo by nasledovalo, keby sa EÚ rozhodla, že Grécku nepomôže? Boli nejaké iné možnosti riešenia? Čo z tejto krízy vyplýva pre Slovensko? Aké poučenie si má vziať EÚ, čo treba

zmeniť? Nielen týmito otázkami sa zaoberala diskusia, lebo pozvaní hostia otvorili aj témy vytvorenia spoločnej fiškálnej politiky, európskej hospodárskej vlády, problematiku modelu dvojrychlostného eura, SWOT analýzy eurovalu a otázku európskej solidarity v spravodlivosti. Krátky report z diskusie môžete nájsť na www.ata-sac.org.

Dánsky mládežnícky atlantický seminár (DAYS)

V dňoch 4. – 11. júla 2010 sa Jana Chocholová a Miroslav Mizera, študenti FPVaMV UMB a zároveň členovia SAC, zúčastnili na 25. dánskom mládežníckom atlantickom seminári, ktorý sa konal na leteckej základni leteckých síl Dánskeho kráľovstva v Aalborgu. Témou bezpečnostného seminára, ktorý už štvrté storočie organizuje Dánska asociácia Atlantickej zmluvy (partner SAC v rámci Asociácie Atlantickej zmluvy – ATA), bola simulácia krízového manažmentu v oblasti južného Kaukazu. Okrem simulácie mali účastníci z 23 krajín možnosť získať množstvo poznatkov o tzv. Kodanskej škole bezpečnosti, súčasných tendenciách v ruskej zahraničnej politike, ako aj vojenskej stratégii Číny a medzinárodnej bezpečnosti všeobecne. Rečníci a diskutéri seminára aktívne pôsobia napr. na London School of Economics and Political Science, University of Copenhagen, NATO, ako aj v ozbrojených silách Dánskeho kráľovstva.

5. Bratislavská bezpečnostná konferencia GLOBSEC 2010

Aj vďaka tímu 14 študentov FPVaMV UMB, členom Slovenskej atlantickej komisie, sa Bratislava po roku opäť stala miestom stretnutia najvýznamnejších predstaviteľov medzinárodného politického, mimovládneho, akademického a súkromného sektora. Na Bratislavskej bezpečnostnej konferencii GLOBSEC 2010, ktorá sa uskutočnila 13. – 14. septembra v Historickej budove Národnej rady SR, sa zišlo 9 šéfov a štátnych tajomníkov rezortov diplomacie a obrany, generálny tajomník OBSE Marc Perrin de Brichambaut, eurokomisár Štefan Füle, vysokopostavená americká diplomatka Victoria Nuland a viacerí predstavitelia popredných svetových think-tankov.

Piaty ročník najvýznamnejšej konferencie o zahraničnej politike a bezpečnosti v strednej Európe bol zároveň doteraz najväčším. Okolo 500 hostí z oboch strán Atlantiku počas siedmych interaktívnych panelov a dvoch neformálnych večerných debát diskutovalo o najdôležitejších globálnych a regionálnych témach. Všetko bolo naživo vysielané prostredníctvom exkluzívnej webstránky konferencie www.globsec.org. Na konferencii GLOBSEC sa stretli aj ministri zahraničných vecí V4, prvýkrát počas slovenského predsedníctva a vôbec po prvý raz od politických zmien v tomto roku, aby debatovali o využití platformy Východohradskej spolupráce na efektívnejšie presadzovanie našich spoločných záujmov v rámci EÚ. Medzinárodná konferencia GLOBSEC 2010 bola zorganizovaná v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí SR, Zastúpením EK na Slovensku a Divíziou verejnej diplomacie NATO.

Slovenská atlantická komisia

Koren(i)e kultúry

Pri príležitosti päťročnej realizácie študijného programu európske kultúrne štúdiá (ŠP EKŠ) sa rozhodla vedúca katedry

Európskych kultúrnych štúdií FHV UMB PaedDr. Helena Bálintová, PhD. spolu so zástupkyňou PaedDr. Jankou Pálkovou zorganizovať medzinárodnú vedeckú konferenciu *Koren(i)e kultúry*. Konferencia mala slávnostný a zároveň vysoko odborný charakter, ktorý umoc-

nili svojou účasťou vedecké authority zo šiestich krajín. Korením bola kultúrna diverzita, ukotvená koreňom vzdelania. V rokovacej miestnosti Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici zaznievali odborné diskusie v siedmych jazykoch. Posolstvo podujatia malo jasný cieľ úzko spätý s jazykmi a kultúrou, pretože to je cesta riešenia problémov spojených s chudobou. Návrh na riešenie bol rôzný a jeho znenie si účastníci vypočuli od odborníkov z rôznych oblastí vedeckého prostredia. Časový limit bol tesný a nie všetci sa do neho zmestili, čo potvrdzovalo vážnosť riešenej problematiky. Hostí privítala a konferenciu otvorila Dr. H. Bálintová, ktorá spolu s Dr. J. Pálkovou viedli jednotlivé sekcie rokovaní.

Téme chudoby a sociálnej exklúzie sa venovali vystupujúci odborníci v intervale symbolickej kontinuity od profesora a zároveň garanta ŠP EKŠ prof. G. Roueta až po doktorandov.

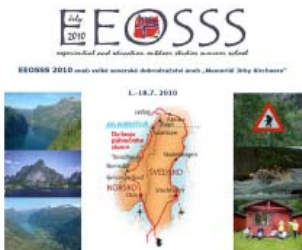
Sympatická bola aj účasť študentov ŠP EKŠ dennej a externej formy štúdia. Študentka EKŠ Lucia Švábiková hrou na harfe excelentne podčiarkla slávnosť okamihu, keď si katedra EKŠ na vernisáži majstra Ormandíka v Galérii v podkroví pripomenula svoju 5-ročnú genézu trvania.

Vďaka konferencii mohli študenti pocítiť spolupatričnosť a hrdosť na dosiahnuté úspechy katedry za jej relatívne krátke trvanie, hrdosť, že študijný program európske kultúrne štúdie je vo verejnosti akceptovaný ako kvalitný program. Je nám čím byť jeho študentmi!

Monika Bešínská
študentka 2. ročníka EKUŠ FHV UMB

EEOSSS 2010 – Velké severské dobrodružstvo alebo Cesta do krajiny polnočného slnka

Počnúc Švédskom od jazera Vättern k „Benátkam Severu“ zvaným Štokholm, pokračujúc národným parkom Skuleskogen v Botnickom zálive s krátkou zastávkou pri vodopádach Storforsen

sa následným nočným prejazdom presúvame za polárny kruh do národného parku Abisko. Po celodennom výlete večerným presunom (ani nás neudivuje, že za bieleho dňa) do Nórska súostrovím Lofoty a Vesterály, zdržiac sa dva dni v rozľahlom národnom parku Rago a cestou do Trondheimu ešte s kratším výletom k ľadovcu Svartisen, sa šplháme autobusom uzučkou cestou na vrchol Cesty Trolov. Čaká nás ešte plavba loďou Geirangerfjordom vygradovaná raftingom na rieke Sjoa. Po takomto vyčerpávajúcom programe sa z môžeme už len na krátku prechádzku Osloom a odlietame plní zážitkov domov.

Niekoľkými krátkymi vetami sa takto dá zhrnúť čosi, čo sme prežívali v priebehu takmer troch týždňov, no dopad na nás stále má a určite ešte dlho bude mať. Aj záverečný ročník EEOSSS-u bol veľmi pestrý, čomu pri čítaní týchto riadkov určite dáte za pravdu. Tejto letnej zážitkovej školy, ktorá bola realizovaná v rámci intenzívneho programu Erasmus, sa zúčastnilo viacero európskych univerzít. Nechýbali účastníci z Ústí nad Labem, Poznane, Rigy a Malagy a Univerzitu Mateja Bela na nej reprezentovalo 8 študentov a 2 vyučujúci. Jednotlivé po sebe nadväzujúce aktivity, ktoré boli ukončené splavom obtiažnosti WW IV dostatočne preverili morálku a charakter jednotlivých tímov a tým naplnili cieľ tohto programu.

Posledný ročník školy zážitku a outdooru je už bohužiaľ za nami. Bohužiaľ preto, že to bol výnimočný projekt, ktorý spojil mnoho univerzít a študentov z rôznych častí Európy. No zostali nám po ňom nezabudnuteľné zážitky a pomocou priamej skúsenosti sme zistili, na čo máme a kde sa ešte skrývajú naše rezervy. A to je úlohou kurzov, na ktorých zážitková pedagogika v prírode stavia. Naša veľká vďaka preto patrí pedagógom z oddelení aktivít v prírode na Katedre telesnej výchovy v Ústí

nad Labem, ktorý sa na neľahkú organizátorskú úlohu projektu podujali a umožnili nám zúčastniť sa jednotlivých ročníkov tohto projektu. Zostáva nám len veriť, že v budúcnosti budeme aj my takými úspešnými iniciátormi podobného programu, akým EEOSSS – letná škola zážitkového učenia a outdoorových športov, určite je.

Mgr. Martin Babiar
interný doktorand KTVŠ FHV UMB

SCIENTIA IUVENTA 2010 na Ekonomickej fakulte UMB

Dňa 18. júna 2010 sa na Ekonomickej fakulte UMB konal piaty ročník medzinárodnej doktorandskej konferencie Scientia Iuventa, ktorú organizovalo Centrum rozvoja doktorandov fakulty. Cieľom konferencie bola výmena poznatkov a skúseností z vedeckovýskumnej činnosti doktorandov, nadviazanie a prehĺbenie kontaktov a spolupráce doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov. Rokovalo sa v tematických sekciách: **Cestovný ruch, Ekonomika a manažment podniku, Regionálny rozvoj, verejná ekonomika a správa, Financie, bankovníctvo a investovanie.** Na záver konferencie v rámci jednotlivých sekcií boli vyhodnotené tri najlepšie príspevky.

Najlepšie príspevky – SCIENTIA IUVENTA 2010

Sekcia Cestovný ruch

1. Ing. Ľudmila Šmardová – Sadzby dane z pridanej hodnoty v SR a ich vplyv na spotrebiteľské ceny
2. Ing. Magdaléna Josková – Výhody a nevýhody členstva v hotelových spoločnostiach v Rakúsku
3. Ing. Petr Studnička – Veřejná podpora cestovního ruchu v České republice v letech 2000 – 2009

Sekcia Ekonomika a manažment podniku

1. RNDr. Jana Jaďuďová – Implementácia konceptu Corporate Citizenship ako súčasť strategického riadenia organizácie
2. Ing. Jana Vicianová – Uplatnenie spoločensky zodpovedného podnikania v praxi
3. Ing. Renáta Fajová – Nezamestnanosť jako důsledek hospodářské krize

Sekcia Regionálny rozvoj, verejná ekonomika a správa

1. Ing. Katarína Petříková – Marketing vzťahov s občanmi v miestnych samosprávach Slovenskej republiky
2. Ing. Janka Butková – Ekonomický pohľad na náklady v zdravotníctve
3. Mgr. Katarína Rentková – Komparácia Lisabonskej stratégie a Európy 2020

Sekcia Financie, bankovníctvo a investovanie

1. Ing. Zuzana Gallová – Modelovanie kauzálnych väzieb medzi prílivom priamych zahraničných investícií, ekonomickým rastom a exportom
2. Ing. Adriana Šlajferčíková – Cezhraničný fiktívny cash pooling a jeho výhodnosť pre podnik
3. Ing. Stanislava Bellová – Mystery shopping vo vybranej banke

Ing. Marta Mišániová

Centrum rozvoja doktorandov, Ekonomická fakulta UMB

Rekreatúra 2010

V letnom semestri akademického roka 2009/2010 (14. apríla 2010) sa v priestoroch Univerzitného pastoračného centra Štefana Moysesu uskutočnilo druhé kolo múzicky založeného podujatia *Rekreatúra*. Cieľom bolo pokúsiť sa vytvoriť syntetické umenie, čomu zodpovedal program, na ktorom vystúpili autori z oblasti literatúry, hudby a filmu. Zástupkyňou prvého okruhu bola autorka vedecko-fantastickej literatúry Alexandra Pavellová, ktorá vo svojom vystúpení ponúkla niekoľko (ne)praktických rád začínajúcim spisovateľom. Laco Bravčok sa v dokumentárnom filme dotkol problematiky ľudskej pamäti. Hudobnú zložku syntetického umenia dotvorili klaviristka Mária Krajčovičová a komorná zostava skupiny Jeno's Brothers s ponukou novinky zo svojho debutového CD *Atmosféra*.

V spolupráci s Katedrou slovenského jazyka a literatúry (KSJL) Fakulty humanitných vied UMB sme sa zoznámili aj s výsledkami devia-

Rekreanti v najvyššom štádiu rekreácie

teho ročníka súťaže študentov a študentiek UMB v pôvodnej tvorbe. Porota, zostavená z pedagógov KSJL, ktorej predsedal Mgr. Henrich Jakubík, PhD., udeľovala ocenenia v dvoch kategóriách – pôvodná poézia a pôvodná próza. Spomedzi dvadsaťjeden súťažiacich z UMB, Katolíckej univerzity (KU) v Ružomberku, Prešovskej univerzity (PU) v Prešove a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Košiciach bolo udelených šesť cien. Napriek kvalite súťažných prác porota neudelila prvé miesto ani v jednej kategórii. Po prvýkrát v histórii súťaže prevládali prozaické súťažné práce, čo spôsobili najmä texty študentov zo spriaznených univerzít.

Konečné umiestnenie súťažiacich v kategórii poézia: 2. miesto Juliana Košútová (UMB) a Tereza Sopková (UMB), 3. miesto Jana Vašičková (UMB). V kategórii próza bolo udelené 3. miesto

Abdelrazakovi Boualimu (UMB) a Lenke Suchej (PU). Druhé miesto si odniesla Mária Klapáková (PU).

Približne štyri tucty účastníkov podujatia *Rekreatúra 2010* vďaka rozdánym kópiám súťažných textov konfrontovali svoj názor s hodnotením odbornej poroty. Po vyhlásení výsledkov nasledovalo autorské čítanie ocenených, ktoré si vyslúžilo uznanlivý potlesk. Úspech podujatia podnietil organizátorov usporiadať *Rekreatúru* aj v zimnom semestri. V tomto akademickom roku sa uskutoční 08. decembra 2010 a bude spojená s nesúťažnými

autorskými vkladmi do palety syntetického umenia. Finalistovi súťaže Anasoft litera Viťovi Staviarskému bude robiť pri prezentácii najnovšej knihy *Záchytka* kontrpunkt literárna kritička Marta Součková. Obidvaja menovaní sú zaradení ako zlatý klinec programu.

Mgr. Martin Benikovsky

interný doktorand Katedry slovenského jazyka a literatúry FHV UMB

Predseda poroty, H. Jakubík, drží program pevne v rukách

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA INFORMUJE

Medzinárodná konferencia
KNOWLEDGE – RESEARCH – EDUCATION

V dňoch 9. – 10. septembra 2010 zorganizovala Národná technická knižnica (NTK) v Prahe v spolupráci s Českým vysokým učením technickým (ČVUT) a Vysokou školou chemicko-technologickou (VŠCHT) medzinárodnú konferenciu **Knowledge – Research – Education**. Konferencia sa začala v deň prvého výročia otvorenia novej budovy NTK v areáli ČVÚT v Dejviciach. Záštitu nad konferenciou prevzal prvý námestník ministra školstva, mládeže a telovýchovy Českej republiky Kryštof Hajna. Cieľom dvojkoľovej konferencie bolo poukázať na previazanosť medzi poskytovateľmi informácií, tvorcami znalostí a pedagógmi. Vedci, pedagógovia, študenti, knihovníci alebo zástupcovia komerčnej sféry, všetci by mali viac spolupracovať a vnímať problémy, možnosti a požiadavky tých druhých.

V úvodnej prednáške Sijbalt J. Noord z Európskej asociácie univerzít (EUA) sa zameriaval na budúcnosť akademického publikovania. Zamýšľal sa nad zmenami vyššieho vzdelávania a výskumu v dôsledku zdieľania informácií, otvoreného prístupu k recenzovaným časopisom a voľnej dostupnosti vzdelávacích zdrojov; uvažoval nad tým, ako sa máme správať, ak chceme brať vážne a aktívne tento vývoj; aké sú náklady a riziká, aký je prínos pre študentov, vedcov a spoločnosť.

Hans Geleijnse zo združenia LIBER (Association of European Research Libraries) v prednáške *Ako knižnice podporujú zmeny vo vedeckej komunikácii: otvorený prístup a archívy* hovoril o otvorenom prístupe k vedeckým publikáciám, o inštitucionálnych repozitároch a zmenách vo vedeckej komunikácii. Otvorený prístup k dokumentom bol odpoveďou na „krízu časopisov“ a rozvinul sa do globálneho hnutia na urýchlenie a oživenie procesu vedeckej komunikácie, na zlepšenie prístupu k publikáciám a informáciám z výskumu. Otvorený prístup v súčasnosti presadzujú nielen výskumníci a knihovníci, ale aj univerzitné rady, vlády štátov, sponzori a európska komisia.

Kríza vedeckej komunikácie – je to fakt alebo fikcia? bol názov prednášky Rudolfa Haňku z University of Cambridge. Elektronické publikovanie zmenilo nielen formu knižnično-informačných služieb, ale aj koncepciu knižníc ako takých. Nejde len o zmenu formy publikácií, ale aj úlohu knižníc a knihovníkov sprostredkovať vedeckým pracovníkom relevantné informácie a v čo najkratšom čase. Vedecká komunikácia vzhľadom na obrovský nárast informácií je zároveň spojená s dávkou stresu. Dochádza k obrovským nárastom titulov časopisov, z ktorých mnohé sú dostupné len v elektronickej podobe. Vedecký kredit akademických pracovníkov sa posudzuje na základe publikačnej činnosti alebo citácií, čo vytvára základ súčasnej kultúry „publikuj, ak chceš prežiť“. Na druhej strane dôraz na „transfer technológií“ často vedcov núti nezverejňovať svoje výsledky, aby si tak chránili duševné vlastníctvo. Samozrejme, niektoré výsledky sa nikdy nezverejnia ani nepatentujú, pokiaľ ich princípy nie sú všeobecne známe.

O vzťahu výskumu, vzdelávacích inštitúcií a priemyslu hovoril Ján Vobecký z firmy ABB Switzerland. Dvadsaťpäť rokov pracoval na ČVUT v Prahe v oblasti výskumu, vzdelávania a spolupráce s priemyslom a následne prešiel

do oblasti aplikovaného výskumu v priemysle. Tu pracuje vo sfére výskumu a vývoja technológií v nadnárodnej „high-tech“ spoločnosti. Získal tak ucelený obraz o organizácii, metodológii a stratégiách riadenia procesu KRE (poznatkov, výskumu a vzdelávania) v oblasti priemyslu. Na základe osobných skúseností z týchto dvoch „svetov“ hovoril o súčasných prístupoch ku KRE na univerzite a v priemysle. Aká je prax manažmentu poznatkov, plánovania, recenzovania a merania efektívnosti vo výskume, ako sa aplikujú systémy manažmentu vzdelávania a pod. Cieľom jeho prednášky bolo zodpovedať otázku: Čo sa môže súčasná univerzita naučiť od moderného priemyslu a naopak?

Problematicke akademickej vedeckej práce v digitálnom veku sa venoval Rudi Schmiede z Darmstadt University of Technology. Digitálne informácie a narastajúce množstvo a dostupnosť údajov menia dramaticky vedeckú prácu. Vďaka dostupnosti strojových údajov, výpočtov a simulácií vznikajú nové oblasti vedy. Digitálne zdroje a formy učenia výrazne menia štúdium a vyučovanie. Zatiaľ nemáme k dispozícii adekvátnu infraštruktúru pre digitálne informácie. Kým v oblasti poskytovateľov vedeckých informácií (knižnice, dokumentačné centrá, vydavateľia a pod.) sa experimentuje s novými službami, organizačnými zmenami a obchodnými modelmi, vedecké disciplíny, vedecká prax a vyučovanie všeobecne zaostávajú za týmto vývojom.

V záverečnej prednáške *Spracovávanie poznatkov vo veku všadeprítomného zabúdania* sa nad témami konferencie z antropologického hľadiska zamyslel Andy Lass z Mount Holyoke College, MA, USA. Rozdiel medzi informáciou a poznatkom spočíva v tom, že informácie sa uchovávajú – čo zahŕňa budovanie (databáz), ukladanie a využívanie. Poznatky, súkromné alebo verejné, to je samotný „obsah“, ktorý dáva istotu v tom, kto sme, a je nástrojom aj cieľom našich aktivít. Tieto dva procesy najlepšie ilustruje príklad knižnice a univerzity. Obidve inštitúcie prešli za posledných pár desaťročí bezprecedentným vývojom a získali na zložitosti a význame. Ale skutočný zmysel ich existencie sa posunul spôsobom, ktorý je zároveň zradný aj nebezpečný. Sme posadnutí technológiami informácií (spracovaním) a mylne si zamieňame uchovávanie s pamäťou, keď meníme svet na obrovský archív dokumentov. Neustále sústredíme celé svoje úsilie na spracovanie poznatkov, od materskej školy po univerzitu a následne vedecké laboratórium. Ale naše poznatky o tom, aké veci sú a ako sa vyvíjajú, sa stávajú kusé, dočasné a jednostranné.

Súčasťou konferencie bola aj prehliadka priestorov budovy Národnej technickej knižnice a záverečná panelová diskusia za účasti všetkých prednášajúcich a prorektorov pre vedu a výskum z ČVUT a VŠCHT v Prahe.

Konferencia priniesla viacero inšpirácií a námetov týkajúcich sa riešenia problémov, s ktorými je konfrontovaná aj naša univerzita a knižnica. Aktuálne sú otázky týkajúce sa budovania digitálnych archívov alebo poskytovania služieb e-learningu.

Prof. RNDr. Roman Nedela, DrSc.,
PhDr. Ludmila Homolová

ŠPORT

Činnosť klubu biatlonu a študentov UMB na športových súťažiach v období 2009/2010

Študentka 2. ročníka TVJ Alena PROCHÁZKOVÁ, ktorej osobným trénerom je študent 2. ročníka TVJ Ján Valuška, sa stala držiteľkou titulu **LYŽIAR ROKA. BLAHOŽELÁME!**

Čítajte viac: <http://sport.sme.sk/c/5354189/slovenskou-kralovnou-zimy-je-prochazkova.html#ixzz0pbmiCbPK>

Z dosiahnutých výsledkov vyberáme:

- 17. 2. 2010 Whistler Olympic Park CAN ZOH, SP 1.5 km C **Final 18. miesto**
- 6. 2. 2010 Canmore CAN World Cup SP 1.45 km C Final 26
- 4. 1. 2010 Prag CZE Tour de Ski SP 1.2 km F **Final 3. miesto**
- 3. 1. 2010 Oberhof GER Tour de Ski SP 1.6 km C Final 6
- 2. 1. 2010 Oberhof GER Tour de Ski 10 km C Handicap Start 32
- 1. 1. 2010 Oberhof GER Tour de Ski 2.8 km F Prologue 44
- 20. 12. 2009 Rogla SLO World Cup 15 km C Mst 14
- 19. 12. 2009 Rogla SLO World Cup SP 1.0 km C Final 30
- 13. 12. 2009 Davos SUI World Cup SP 1.0 km F **Final 9**
- 13. 12. 2009 Davos SUI Sprint Qualification SP 1.0 km F Qual 13
- 12. 12. 2009 Davos SUI World Cup 10 km F 23
- 29. 11. 2009 Kuusamo FIN World Cup 10 km C 44
- 28. 11. 2009 Kuusamo FIN World Cup SP 1.2 km C **Final 3. miesto**
- 14. 11. 2009 Muonio FIN FIS Race 10 km C 11
- 13. 11. 2009 Muonio FIN FIS Race SP 1.0 km C **Final 1. miesto**

Majstrovstvá Slovenska v biatlone, 29. – 30. 12. 2009

Juniori	Juniorke	Ženy	Muži
1. miesto Tomáš Hasilla	1. miesto Martina Chrapánová		1. miesto Dušan Šimočko
4. miesto Peter Kazár	2. miesto Terézia Poliaková	4. miesto Dagmar Mondlová	4. miesto Matej Kazár I
6. miesto Jakub Leščinský	4. miesto Lucia Šimová		6. miesto Martin Otčenáš

Akademické majstrovstvá SR v biatlone, rýchlostné preteky, Osrblie 6. 2. 2010

Ženy	Muži
1. miesto Terézia Poliaková	1. miesto Martin Otčenáš
2. miesto Lucia Šimová	2. miesto Tomáš Hasilla
3. miesto Martina Chrapánová	3. miesto Robert Grone
7. miesto Dagmar Mondlová	8. miesto Jakub Leščinský

Viessmann pohár v biatlone, Osrblie 7. 2. 2010

Juniori	Juniorke	Juniorke, ženy	Muži
1. miesto Tomáš Hasilla	1. miesto Terézia Poliaková		
2. miesto Jakub Leščinský	2. miesto Martina Chrapánová	2. miesto Dagmar Mondlová	1. miesto Martin Otčenáš
	4. miesto Lucia Šimová		

Otvorené majstrovstvá KTŠ FTVŠ v biatlone, Osrblie, 17. 2. 2010

- 1. miesto Dagmar Mondlová
- 1. miesto Peter Kazár
- 2. miesto Jakub Leščinský

Majstrovstvá Slovenska a III. kolo Viessmann pohára v biatlone, Osrblie 20. – 21. 2. 2010

Preteky s hromadným štartom	Vytrvalostné preteky
Junióri 1. miesto Tomáš Hasilla 2. miesto Peter Kazár 3. miesto Jakub Leščinský	Junióri 1. miesto Tomáš Hasilla 3. miesto Peter Kazár 4. miesto Jakub Leščinský
Juniorky 1. miesto Martina Chrapánová 2. miesto Lucia Šiová 3. miesto Terézia Poliaková	Juniorky 1. miesto Terézia Poliaková 4. miesto Lucia Šimová 5. miesto Martina Chrapánová
Muži 1. miesto Martin Otčenáš 5. miesto Radovan Šimočko 10. miesto Michal Mojžiš	Muži 1. miesto Martin Otčenáš 75. miesto Radovan Šimočko 10. miesto Michal Mojžiš

VII. kolo Slovenského pohára v behu na lyžiach, Králiky 27. 2. 2010

Juniorky, ženy
 8. miesto Lucia Šimová
 9. miesto Dagmar Mondlová

12. ročník Majstrovstiev ŽU v lyžovaní a snoubordingu, Vrátna, 24. 3. 2010

Študenti	Študentky	Muži snoubord	Zamestnankyne
1. miesto Juraj Uhnák 9. miesto Ján Krafčík 11. miesto Martin Babiar	9. miesto Ivana Šulejová 10. Anna Murinová 12. Lucia Šimová 14. miesto Terézia Poliaková	1. miesto Juraj Tobola 2. miesto Daniel Fraňo	4. miesto Božena Paugschová

Naše pod'akovanie patrí Slovenskému zväzu biatlonu za sponzorské poskytnutie dopravy.

Študent Juraj Uhnák sa bude na budúci rok usilovať po tretíkrát zvíťaziť a získať pre KTVŠ UMB Putovný pohár!

Valné zhromaždenie klubov SZB

Dňa 22. 5. 2010 na Valnom zhromaždení SZB bola PaedDr. Božena PAUGSCHOVÁ, PhD. za prácu vo zväze odmenená Bronzovým odznakom SZB za rozvoj biatlonu a bola zvolená do KRK SZB.

Člen klubu Ing. Radovan Šimočko bol zvolený za člena Prezídia SZB.

PaedDr. Božena Paugschová, PhD., KTVŠ FHV UMB

Mimoriadny úspech absolventov UMB na Majstrovstvách sveta v Letnom biatlone 2010

V dňoch 19. – 26. septembra 2010 sa v poľskom stredisku Duszniki – Zdrój uskutočnili Majstrovstvá sveta v letnom biatlone. Slovenskí reprezentanti dosiahli na tomto šampionáte historický úspech. V seniorských kategóriách vybojovali päť medailí: dve zlaté, jednu striebornú a dve bronzové. Všetci športovci sú absolventmi Fakulty humanitných vied UMB.

Disciplína	Umiestnenie	Meno
Šprint 10 km - muži	Zlato Striebro	Dušan Šimočko Matej Kazár
Stíhacie preteky 12,5 km - muži	Zlato	Matej Kazár
Šprint 7,5 km - ženy	Bronz	Lubomíra Kalinová
Štafety - zmiešané	Bronz	Jana Gereková Lubomíra Kalinová Matej Kazár Dušan Šimočko

Zdroj: <http://www.biathlon.sk/6/MS-letny-biatlon-2010>

Ing. Marián Lihan, referát marketingovej komunikácie R UMB

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

Študentský univerzitný senát UMB Vás pozýva na **RED BULL DODGEBALL2** Retro vybijanú na univerzitách

Pamätáš sa na vybijanú? Presne! Na telesnej, alebo v družine, v telocvični, či na školskom ihrisku vyznačená plocha pre dve družstvá. Lopta sa rúti smerom k tebe, ruky sa ti potia a ak neudržiš loptu, vypadávaš!

Že si vybijanú nehral celú večnosť? Tak sa priprav na uskakovanie, drepy, uhýbanie, skákanie, no najmä na kopec zábavy. Priprav sa na **RED BULL DODGEBALL2**! Séria retro turnajov vo vybijanej, súťaženie aké tu ešte nebolo.

RED BULL DODGEBALL2 – to sú česko-slovenské univerzitné majstrovstvá vo vybijanej, ktoré prebehnú v októbri a novembri v sedemnástich univerzitných mestách v Českej republike a na Slovensku (Košice, Žilina, Prešov, Banská Bystrica, Trnava, Bratislava). Najlepšie tímy sa dostanú do veľkého finále, ktoré sa odohrá 23. novembra 2010 v brnenskom klube Fléda. Celkoví víťazi sa obujú do štýlových botasiek a oblečú si svieže vecičky od Freshlabels.

RED BULL DODGEBALL2 kombinuje dynamiku akčného športu a sebaironiu s nostalgickým podtónom z čias základky a družiny. Zásadnou súčasťou súťaže je kreativita, s akou tímy pristúpia k svojim dresom. Biele tielko, dievčatá modré napasované gaťky, chlapi červené trenírky, a samozrejme cvičky... Nie, nie! Vytúnené tímové outfity „par excellence“ ti môžu priniesť bonusové životy, ale tiež možné víťazstvo v osobitnej súťaži. Dôležité budú aj reflexy, keďže sa bude hrať dvomi loptami zároveň. Určite už teraz vieš, ktorí kamoši budú v tvojom tíme a ty sa budeš hrdiť ako kapitán prvou ranou!

Bližšie informácie sa dozvieš na stránke www.redbull.sk/dodgeball, kde tiež môžeš zaregistrovať svoj tím. Hneď potom začni s prípravami a serióznym tréningom na **RED BULL DODGEBALL2**.

Oznamujeme všetkým, ktorí by chceli prispieť do ďalšieho čísla Spravodajcu UMB, že príspevky môžu poslať elektronickou poštou na adresu simona.stepanovicova@umb.sk. Uzávierka príspevkov do ďalšieho čísla je 20. novembra 2010.

Redakčná rada

Spravodajca Univerzity
Mateja Bela v Banskej Bystrici

Universitas
Matthiae Belii

Spravodajca Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici Universitas Matthiae Belii. Vydáva: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Adresa: Národná 12, 974 01 Banská Bystrica. IČO: 30232295. Registrácia MK SR: EV 1116/8. Vychádza ako dvojmesačník, okrem letných prázdnin. Výkonná redaktorka: Mgr. Simona Štepanovicová, tel.: 048/4461164, e-mail: simona.stepanovicova@umb.sk. Jazykový redaktor: PaedDr. Július Lomenčík, PhD. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori. Grafická úprava a tlač: Miroslav Chladný, tlačiareň BRATIA SABOVCI, spol. s r.o., Zvolen, <http://www.printbs.sk>. Fotografie: archív UMB. On-line verzia: www.umb.sk.

Nepredajné

Využívajte produkty a služby Slovenskej sporiteľne určené vysokoškolákom so zľavami a zvýhodnenými podmienkami. Máte si z čoho vyberať!

Spotrebný úver na Čokoľvek pre vysokoškolákov

- Od 1 700 do 8 500 € bez preukazovania účelu, na ktorý ich použijete, napríklad na štúdium, brigádu, jazykový kurz, výdavky na ubytovanie, kúpu notebooku alebo na čokoľvek iné,
- splatnosť do 10 rokov,
- zvýhodnená úroková sadzba,
- istinu úveru môžete splácať až po skončení štúdia, počas štúdia platíte len nízke splátky úrokov a poplatkov,
- jeden ručiteľ, napríklad rodič.

Medzinárodná platobná karta VISA Electron (k účtu vysokoškolák)

- Vydanie karty bez poplatku,
- výber hotovosti z bankomatov Slovenskej sporiteľne a z bankomatov skupiny ERSTE v Rakúsku, Česku, Maďarsku, Chorvátsku, Srbsku, Rumunsku a na Ukrajine bez poplatku,
- bezhotovostné platenie za tovar a služby na Slovensku aj v zahraničí bez poplatku,
- možnosť dobývania kreditu kariet mobilných operátorov sebe alebo priateľom bez poplatku,
- overenie stavu a obrátov na účte v bankomatoch Slovenskej sporiteľne.
- navyše vernostný program Sphere, ktorý umožní využívať výhody a zľavy na viac ako **7 500 obchodných miestach** na Slovensku a v Českej republike

Služba Vlastná karta

- Na vytvorenie vlastného dizajnu platobnej karty VISA Electron na stránke www.vlastnakarta.sk výberom z katalógu dizajnov alebo podľa vlastného grafického návrhu.

Študentský KLUB

**SLOVENSKÁ
SPORITEĽŇA**
Bližšie k vám